

Miljöbokslut 2019

– inklusive kemikalieplan och odlingsstrategi

Uppföljning av Södertälje
kommuns lokala miljö-
och klimatmål

Inledning	3
Agenda 2030 – FN:s 17 globala hållbarhetsmål	4
Nationella miljömål	5
Regionala miljömål i Stockholms län	5
Uppföljning av 2019 års lokala miljöarbete	6
1: Mark och vatten	8
2: Klimat och energi	14
2.1: Fossilbränslefri och energieffektiv kommun 2030	14
2.2: Fossilbränslefri och energieffektiv kommunal organisation 2020	18
3: Bebyggelse och transporter	26
4: Konsumtion och beteende	33
Bilaga 1: Uppföljning av kemikalieplan 2019–2021	48
Kemiska produkter	49
Upphandling och inköp	52
Bygg och anläggningsmaterial	55
Tillsyn och egenkontroll	55
Bilaga 2: Uppföljning av odlingsstrategin 2018–2030	58

Inledning

Mycket av det kommuner i Sverige ansvarar för har bäring på omställningen till ett hållbart samhälle. Södertälje kommun har en hög ambition och målsättning för detta arbete och ingår i de nationella nätverken Klimatkommunerna samt Ekokommunerna. Att vara såväl en klimat- som ekokommun innebär att, tillsammans med andra svenska kommuner, vara en pådrivande aktör inom områdena miljö, klimat och energi genom att t.ex. i remisser till nationella instanser lyfta det kommunala perspektivet. Nätverken är dessutom en plattform för kunskapsöverföring mellan kommunerna.

I arbetet med att nå en ekologisk hållbar utveckling i Södertälje har kommunens miljö- och klimatprogram en central roll och beskriver ett önskat miljö tillstånd för kommunen som organisation och för hela det geografiska området. Kommunen är en av flera samhällsaktörer för att uppnå denna hållbarhet och arbetar samt planerar utifrån det som kommunen, som organisation, har rådighet och uppdrag att genomföra.

Miljöbokslut 2019 är en uppföljning av de mål som ingår i Södertälje kommuns miljö- och klimatprogram för åren 2018–2021 och som antogs av kommunfullmäktige den 18 december 2017. Uppföljningen år 2019 beskriver det

som nämnder och kommunala bolag har rapporterat in att de utfört under 2019. Miljö- och klimatprogrammet är ett strategiskt övergripande dokument med såväl visioner för en längre tidsperiod samt konkreta mål med utpekade ansvariga nämnder och bolag.

Målen är uppdelade under följande fyra fokusområden:

- Mark och vatten
- Klimat och energi
- Bebyggelse och transporter
- Konsumtion och beteende

Södertälje kommuns miljö-, klimat- och energimål bidrar inte enbart till det lokala arbetet med hållbarhet utan är även kopplade till FN:s globala hållbarhetsmål, de nationella miljö kvalitetsmålen samt de regionala prioriteringarna i Stockholms län. Detta beskrivs närmare på nästa uppslag.

Utöver de mål som finns antagna i kommunens miljö- och klimatprogram redovisas för första gången en samlad uppföljning för de mål som finns antagna i kommunens kemikalieplan 2019–2021 (se bilaga 1) samt för de indikatorer i kommunens odlingsstrategi för åren 2018–2030 (se bilaga 2). Kemikalieplanen kopplar till målen 3.1, 4.1, 4.3 och 4.11 i miljö- och klimatprogrammet. Odlingsstrategin till mål 1.6.

Agenda 2030 – FN:s 17 globala hållbarhetsmål

De globala målen¹ antogs av FN:s medlemsländer under år 2015 och har som målsättning att till år 2030 uppnå en social, ekologisk och ekonomisk hållbar utveckling världen över. Agendan syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Regeringen har som målsättning att Sverige ska vara ledande i genomförandet av agendan samt vara en internationell förebild när det gäller de tre hållbarhetsdimensionerna. Kommuner och regioner har pekats ut som viktiga aktörer i genomförandet av agendan genom att de förenar de globala målen med verkligheten på lokal nivå.

I uppföljningsdatabasen Kolada² redovisas, genom nyckeltal, kommuners och regioners verksamheter från år till år. Nyckeltalen bygger ofta på nationell statistik från de statistikansvariga myndigheterna, men också på uppgifter från andra källor. I Kolada följs de globala hållbarhetsmålen och rangordnas, i grönt/gult/rött, utifrån hur bra eller dålig kommunen är i jämförelse med andra. Detta visar dock inte om resultaten är bra eller dåliga. Kommunen kan ha dåliga resultat jämfört med andra, vilket ger röd färg, trots att

resultatet egentligen är bra (och vice versa). Ett exempel på detta är målet om Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status där Södertälje har ett resultat på 96 % men trots detta får en röd rangordning.

I följande tabell redovisas de mål inom Agenda 2030 som återfinns som nyckeltal i Kolada och som är kopplade till de lokala mål som Södertälje kommun har i miljö- och klimatprogrammet och som följs upp i detta miljöbokslut. Sammantaget så ligger Södertälje kommun bra till i jämförelse med andra kommuner men en analys över hur väl kommunen lever upp till att bidra till de globala hållbarhetsmålen är inte möjlig att göra. De lokala miljö- och klimatmålen i Södertälje har dock bäring på 12 av de 17 globala målen, vilket redogörs för under respektive målområde i den lokala uppföljningen på sidan 8 och framåt i detta miljöbokslut. Genom att arbeta med dessa bidrar kommunen på den lokala nivån till det gemensamma målet om en hållbar utveckling globalt. I första hand fokuserar kommunens miljö- och klimatprogram på den ekologiska hållbarheten men flera av målen har även starka kopplingar till folkhälsan och därmed bidrar programmet även till den sociala dimensionen av hållbar utveckling.

Globalt mål	Globalt delmål	Resultat Södertälje kommun (år)	Resultat i jämförelse med andra kommuner: Grön (bästa 25 %) Gul (mittensta 50 %) Röd (sämsta 25 %)
2. Ingen hunger	Ekologiskt odlad åkermark	18 % (2018)	Gul
6. Rent vatten och sanitet	Vattentäkter med vattenskyddsområde	60 % (2018)	Gul
	Sjöar med god ekologisk status	47,1 % (2016)	Gul
	Vattendrag med god ekologisk status	0 % (2016)	Gul
	Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status	96 % (2016)	Röd
7. Hållbar energi för alla	Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor på värmeverk inom det geografiska området	89 % (2017)	Gul
	Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området	31 MWh/inv. (2017)	Gul
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	Befolkning i kollektivtrafiknära läge	87,3 % (2017)	Grön
11. Hållbara städer och samhällen	Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt.	12,1 kg/inv. (2017)	Gul
	Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2,5 mikrom).	1,41 kg/inv (2017)	Grön
12. Hållbar konsumtion och produktion	Insamlat hushållsavfall totalt	389 kg/person (2018)	Grön
	Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling	41 % (2018)	Gul
	Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet	56 % (2018)	Grön
13. Bekämpa klimatförändringarna	Utsläpp till luft av växthusgaser	3,24 ton CO2 ekv/inv (2017)	Grön
	Miljöbilar i kommunorganisationen	29,3 (2018)	Gul
	Miljöbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området	17 (2018)	Grön
	Genomsnittlig körsträcka med personbil	789,9 mil/inv. (2018)	Grön
15. Ekosystem och biologisk mångfald	Skyddad natur totalt	8,8 % (2018)	Grön
	Skyddad natur land	7,2 % (2018)	Grön
	Skyddad natur hav	26,0 % (2018)	Grön
	Skyddad natur inlandsvatten	1,9 % (2018)	Gul

1 www.globalamalen.se

2 Kolada ägs av den ideella föreningen Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Svenska staten och Sveriges Kommuner och Landsting är föreningens medlemmar.

Nationella miljömål

För 20 år sedan beslutade Sveriges riksdag om en samlad miljöpolitik för ett hållbart Sverige. Detta samlas i 16 nationella miljömål kvalitetsmål som bryts ner på regional och lokal nivå. Naturvårdsverket sammanställer den årliga uppföljningen³ av dessa nationella mål och presenterar detta för regeringen⁴. Vart fjärde år redovisar dessutom Naturvårdsverket en fördjupad utvärdering av miljömålen och 2019 års utvärdering visar på att om de nationella samt de globala målen ska kunna nås behöver miljöpolitiken under de kommande åren prioritera insatser för klimatet och den biologiska mångfalden. Utvärderingen visar även att de styrmedel och åtgärder som behövs för att nå samtliga miljömål inte finns på plats, även om utvecklingen är positiv när det gäller bland annat luftkvalitet och försurning. Södertälje kommun berörs av 15 av de 16 nationella miljökvalitetsmålen⁵, undantaget är målet om storslagen fjällmiljö. Vilka miljökvalitetsmål som kommunens lokala mål i detta miljö- och klimatprogram kopplas till anges under respektive målområde. Naturvårdsverket lyfter den offentliga sektorns mycket stora ansvar för att föregå med gott exempel angående sin egen miljöpåverkan och nämner som exempel på detta; höga miljökrav i verksamheter och upphandlingar, ansvarsfulla investeringar samt klimatsmart resande.

Regionala miljömål i Stockholms län

Stockholms läns största utmaning är att nå miljömålen samtidigt som befolkningen växer och behovet av bostäder och infrastruktur ökar. Idag är prognosen att länet enbart når ett av de 16 uppsatta målen till år 2020. Det är målet Bara naturlig försurning som, utifrån tillgängliga data, bedöms kunna nås med i dag beslutade styrmedel och planerade åtgärder. För övriga mål krävs fler styrmedel och ökad takt i åtgärdsarbetet inom särskilt viktiga områden som; transporter, markanvändning, konsumtion samt vattenkvalitet.

På grund av länets utmaningar behöver miljö och samhällsbyggandet hanteras mer tvärsektorielt och samlat. Detta arbete drivs nu genom den regionala miljö- och samhällsbyggnadsdialogen, som leds av Länsstyrelsen i Stockholms län. Det övergripande målet för dialogen är att bidra till att stärka regionens attraktionskraft och stödja ökat bostadsbyggande med fortsatt god miljö kvalitet i regionen. I dialogen ingår flera regionala nätverk; bland annat för miljömål, klimat och översiktsplanering.

Inom ramen för denna dialog har sex av de 16 nationella miljömålen valts ut för prioriterade insatser i länet. Dessa är:

- begränsad klimatpåverkan
- frisk luft
- giftfri miljö
- ingen övergödning
- rikt växt- och djurliv
- god bebyggd miljö

Länsstyrelsen har, i samarbete med bland andra kommunerna, tagit fram strategier för arbetet med dessa prioriterade miljömål. Strategierna beskriver nuläget, vilka utmaningar och möjligheter det finns i länet inom respektive miljömålsområde. Även åtgärdsområden och förslag på insatser anges. Södertälje kommuns lokala miljö- och klimatmål stämmer väl överens med de regionala prioriteringarna.

Länsstyrelsen har även tagit fram en regional koldioxidbudget för länet/regionen som visar att koldioxidutsläppen behöver minska med cirka 16 procent per år för att klara en uppvärmning på 2 grader. För kommunens del kommer det att handla om att göra stora utsläppsminskningar i hur vi bygger och planerar kommunen samt att investera och bygga lösningar som binder koldioxid. Det kommer att krävas en fortsatt omställning av transporter, investeringar i el-infrastruktur och förnyelsebara drivmedel samt att ställa klimatkrav vid upphandling och skapa förutsättningar för cirkulära lösningar. Även med dramatiska utsläppsminskningar kommer samhället att tvingas anpassa sig till ett förändrat klimat. Länsstyrelsen samordnar och stödjer kommunerna i arbetet med klimatanpassning. Den framtida uppvärmningen kommer att påverka alla kommunens verksamheter och kommunens miljöstrateg samordnar det kommunövergripande arbetet med klimatanpassningen och har formerat en kommunövergripande arbetsgrupp för att ta fram en plan för anpassning till ett förändrat klimat.

3 Uppföljningen är ett samarbete mellan Naturvårdsverket, Boverket, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, Skogsstyrelsen, Strålsäkerhetsmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning och länsstyrelserna.

4 Den senaste årliga uppföljningen lämnas under mars månad 2020 till regeringen och finns därför inte med i detta miljöbokslut.

5 De 16 nationella miljömålen är: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, bara naturlig försurning, giftfri miljö, ingen övergödning, skyddande ozonskikt, ett rikt växt- och djurliv, myllrande våtmarker, säker strålmiljö, god bebyggd miljö, hav i balans samt levande kust och skärgård, levande skogar, rikt odlingslandskap, grundvatten av god kvalitet, storslagen fjällmiljö, levande sjöar och vattendrag (Källa: Naturvårdsverket)

Uppföljning av 2019 års lokala miljöarbete

I sammanställningen som följer redovisas svaren från ansvariga nämnder och bolag. För varje mål anges vad respektive ansvarig nämnd/bolag svarat samt en sammanvägande målstatus om målet har flera ansvariga nämnder/bolag. Den sammanvägande målstatusen och en eventuell förklarande kommentar är angett av kommunens miljöstrateg. Det främsta syftet med att ange en status för varje mål är att få en indikation och snabb överblick över åt vilket håll miljöarbetet går. Kriterierna för varje färgindikator har sin grund i Telgekoncernens uppföljning av projekt men har modifierats

något för att bättre passa till målformuleringarna i miljö- och klimatprogrammet. Målen är såväl kvalitativa som kvantitativa samt att det i många fall inte är möjligt att utläsa några effekter på årsbasis utan effekterna av de åtgärder eller beslut som tas ger resultat i ett längre perspektiv. Detta medför att målresultatet för året ska utläsas som i vilken riktning respektive mål går och inte nödvändigtvis som att ett mål är nått för att det fått en grön status. Bedömningen för målstatus anges enligt kriterier i tabellen nedan:

Färgindikator	Förklaring
	GRÖN <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder har gjorts under året. • Effekten är att målet är uppnått för detta år. • Målet är uppfyllt sedan tidigare
	GUL <ul style="list-style-type: none"> • Målet är delvis uppfyllt • Åtgärder har gjorts under året för att nå målet men effekten kan inte ses ännu • Beslut av åtgärder har tagits och planerats in under programperioden för att uppnå målet senast 2021
	RÖD <ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder har inte gjorts under året för att nå målet • Beslut av åtgärder har inte tagits och planerats in under programperioden för att uppnå målet senast 2021 • Målet kräver beslut om omprioritering av resurser för flera parter för att uppnås

I tabellen nedan sammanfattas läget i det lokala miljöarbetet och denna visar att det är ganska jämnt fördelat mellan målområdena angående vilka mål som uppnåtts för året. Generellt är kvantitativa mål enklare att utläsa effekten av till skillnad mot många av de mål som syftar till att öka t.ex. kunskaper eller på andra sätt mäter mer kvalitativa effekter. Vissa mål har kommunen dessutom större möjlighet att

själv påverka, framför allt de mål som t.ex. berör den egna organisationens fordon, kostinköp samt energiförbrukning. Även om flera mål har fått grön status för året innebär det inte att arbetet är färdigställt. Kommunen behöver fortfarande arbeta med alla mål för att såväl öka takten samt bibehålla fokus så att målet fortsätter i rätt riktning.

Målområde	Antal mål inom målområdet	Målstatus ⁶		
				
Mark och vatten	7	4 (2)	3 (5)	
Klimat och energi	10 (+ 1 övergripande växthusgasmål) <i>OBS! vissa av målen är samma som under andra avsnitt: 3 av dessa mål redovisas under bebyggelse och transporter. 1 mål redovisas under konsumtion och beteende.</i>	6 (7)	4 (3)	
Bebyggelse och transporter	10 (inkl. de 3 mål som återfinns i energi- och klimatavsnittet men redovisas här)	5 (1)	4 (7)	1 (2)
Konsumtion och beteende	11 (inkl. 1 mål som är samma mål som i energi och klimatavsnittet men redovisas här)	5 (3)	6 (8)	
Totalt	38 (+1 övergripande växthusgasmål)	20 (13)	17 (23)	1 (2)

6 Siffrorna i parentes anger 2018 års resultat

Förklaring förkortningar av nämnder och bolag

Nämnder		Bolag	
KDN	Kommundelsnämnderna (Enhörna, Järna, Hölö/Mörkö, Vårdinge/Mölnbo)	SH	Södertälje hamn
KS	Kommunstyrelsen	TB	Telge Bostäder
KFN	Kultur- och fritidsnämnden	TE	Telge Energi
MN	Miljönämnden	TF	Telge Fastigheter
OM	Omsorgsnämnden	TH	Telge Hovsjö
SN	Socialnämnden	TI	Telge Inköp
SBN	Stadsbyggnadsnämnden	Tnät	Telge Nät
TN	Tekniska nämnden	TTE	Tom tit experiment
UN	Utbildningsnämnden	TTX	Telge Tillväxt
ÄON	Äldreomsorgsnämnden	TÅ	Telge Återvinning

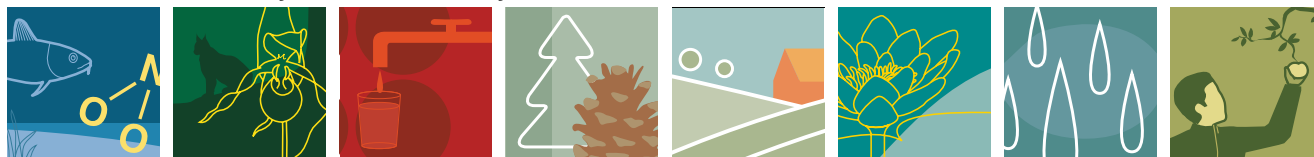
Målområde 1: Mark och vatten

I Södertälje är naturen alltid nära

Målområdet bidrar till följande Globala mål:

Målområdet bidrar till följande nationella miljömål:

Ingen övergödning

Ett rikt växt-
och djurliv

Grundvatten av
god kvalitet

Levande skogar

Ett rikt
odlingslandskap

Levande sjöar och
vattendrag

Bara naturlig
försurning

Giftfri miljö

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
1.1	<p>Alla kommunens vattenförekomster ska uppfylla EU:s vattendirektiv för god ekologisk, kemisk och kvantitativ status till senast år 2027. Inga sjöar eller vattendrag får försämrats.</p> <p>Nuläge: Södertälje har totalt 60 vattenförekomster varav 25 är grundvattenförekomster. 17 sjöar, 9 vattendrag och 9 kustvatten. Status: Ytvattenförekomster: 8 stycken har hög eller god vattenstatus, 27 stycken har sämre än god status (dvs 27 av 35 ytvattenförekomster). En kommunal vattenplan är under framtagande.</p>	<p>MN (samordningsansvar), SBN, TN, KDN, KS, Tnät, TÅ.</p>	<p>MN: ▲ 26 % av vattenförekomsterna har god ekologisk status. Statusklassningen av vattenförekomster görs med några års mellanrum av en regional myndighet, och uppdaterades hösten 2019. Långsjön har förbättrats från måttlig till god ekologisk status, vilket höjt utfallet. Måsnaren och Frösjön har försämrats från "otillfredsställande" till "dålig" status, en negativ utveckling som inte syns i indikatorn. En vattenplan antogs i slutet av 2018. Miljönämnden har under 2019 förstärkt arbetet kring vattenförekomster. Det pågår arbete med att ta fram flera åtgärdsprogram, samt även projektering av nya våtmarker och utredningar kring andra lämpliga åtgärder.</p> <p>TÅ: ↑ arbetar i enlighet med målen i direktivet och bedriver årligen recipientkontroll för de sjöar och vattendrag som kan tänkas påverkas av verksamheten på Tveta. Resultatet av recipientkontrollen följs upp och kommuniceras med miljökontoret.</p> <p>Tnät: ↑ I Södertälje i dag finns många sjöar och vattendrag som inte har godkänd vattenstatus. Telge Nät, som VA-huvudman, är delaktiga i olika vattenvårdsförbund. Det Telge Nät bla gör är:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Aktivt uppströmsarbete tillsammans med Syvab •Uppdatering av Malmsjöåsens vattenskyddsområde samt inrättande av Södra Mälarens vattenskyddsområde •Utredning av framtida spillvattenhantering i Hölö och Mölnbo • Arbetar med plan för erforderliga åtgärder per avrinningsområde inom verksamhetsområde för VA <p>SBN/TN: ▲ Moraån – fiskpassage. Under 2019 avslutades förstudiefasen och 2020 går men över till projektering och inleder samrådsprocessen. SBK beaktar miljö kvalitetsnormer för vatten genom att i detaljplaneringen ta fram dagvattenutredningar samt samordna arbetet med att ta fram en dagvattenplan. Planen tas fram förvaltningsövergripande tillsammans med miljökontoret och Telge Nät.</p>	<p>▲ Målet anses vara delvis uppfyllt då åtgärder genomförts under året och flera planeras framöver. Andelen vattenförekomster med god ekologisk status är dock fortsatt låg.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
1.1 (forts)			<p>KDN: Ansvar för vattenvården fördelas mellan tekniska nämnden som fastighetsägare och miljönämnden avseende ekologi och biologisk mångfald. Kommunalsnämnden har därmed begränsade möjligheter att påverka utvecklingen i vattenförekomsterna. Nämndens verksamheter och beslut kan dock få konsekvenser för vattenförekomsternas genom till exempel skötsel av badplatser och kommunägda friytor, planering och drift av lokalgator och som byggnadsnämnd med ansvar för detaljplaner och strandskydd.</p> <p>Järna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moraån: måttlig ekostatus, god kemisk status. • Vällingen: god ekostatus, god kemisk status. Näslandsfjärden: måttlig ekostatus, god kemisk status. • HölöMörkö: • Stavbofjärden: otillfredsställande ekostatus, god kemisk status. • Åbyån: måttlig ekostatus, god kemisk status • Skillebyån: måttlig ekostatus, god kemisk status • Kyrksjön: dålig ekostatus, god kemisk status • Sörsjön: måttlig ekostatus, god kemisk status • Asköfjärden: otillfredsställande ekostatus, uppnår ej god kemisk status • Svärdsfjärden: måttlig ekostatus, god kemisk status <p>Enhörna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bårsjön: god ekostatus, god kemisk status • Malmsjön: god ekostatus, god kemisk status • Prästfjärden: god ekostatus, uppnår ej god kemisk status • Gripsholmsviken: god ekostatus, god kemisk status • Mönbo/Vårdinge: • Mönboån: otillfredsställande ekostatus, kemisk status ej klassad • Skillötssjön: måttlig ekostatus, kemisk status ej klassad • Stora Alsjön: god ekostatus, god kemisk status • Yngern: god ekostatus, god kemisk status • Sillen: otillfredsställande ekostatus, kemisk status ej klassad • Långsjön: god ekostatus, kemisk status ej klassad • Frösjön: dålig ekostatus, kemisk status ej klassad • Trönsjön: hög ekostatus, kemisk status ej klassad • Stora Envättern: god ekostatus, kemisk status ej klassad 	

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
1.2	<p>För att uppfylla det nationella miljömålet en giftfri miljö ska samtliga förorenade områden i riskklass 1 & 2 enligt Mifo-metodiken vara åtgärdade senast 2050.</p> <p>NULÄGE: I kommunen finns i dagsläget omkring 50 förorenade områden som behöver undersökas och sannolikt även åtgärdas. Eftersom syftet med åtgärderna kan vara olika är det lämpligt att ansvaret för arbetet delas mellan flera nämnder, t.ex. angående kommunal mark och exploatering, historiska och pågående miljöfarliga verksamheter samt tillsyn. Utöver arbetet med förorenade områden tillkommer även ett pågående arbete med att utreda och åtgärda de kommunala deponierna. Totalt ska 16 objekt hanteras och under budgetperioden finns 43 miljoner avsatt.</p>	TN (samordningsansvar), MN, SBN och KS .	<p>SBN/TN: För nedlagda deponier där kommunen är huvudman har undersökningar/åtgärder utförts enligt Avfallsplanen av SBK. MN/MK är ansvarig tillsynsmyndighet för förorenade områden. Tillsynen innebär att de kan ställa krav på fastighetsägare eller verksamhetsutövare att utföra undersökningar och saneringar av förorenade områden. SBK kan därför som fastighetsägare få föreläggande om att åtgärda övriga förorenade områden.</p> <p>MN: Miljönämnden ska 2020 revidera handlingsplanen för åtgärder beträffande förorenade områden. I dagsläget har vi ca 60 objekt inom riskklass 1 – 2 som ska få en ansvarsutredning och där-efter åtgärdas. För att klara målet behöver miljökontoret arbeta med minst två objekt/år utifrån den vetenskap om kommunens förorenade områden som finns idag.</p>	<p> Inga större framsteg har gjorts under året och problemet är fortsatt lika stort. Det finns dock en plan framåt för utredningar och åtgärder vilket gör att målet bedöms vara delvis uppfyllt för år 2019.</p>
1.3	<p>Öka kunskapsnivån om Södertäljes natur och grönstruktur genom kartläggning och analys av biologiska och sociala värden samt ekosystemtjänster. De utpekade gröna kilarna och gröna svaga sambanden ska värnas och utvecklas. Störst fokus ska ligga på kommunens Gröna kilar, Mälar- och Östersjökuster.</p> <p>NULÄGE: I Södertälje kommun finns tre svaga samband (runt staden) utpekade i RUFSS 2010 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2010) samt i Södertälje kommuns översiktsplan där riktlinjer för utveckling av natur och rekreation är antagna.</p>	MN (samordningsansvar), TN, SBN, KDN .	<p>MN: Kartläggningen av kommunens natur och grönstruktur fördjupas efterhand. Biotopdatabasen är nästan färdigställd, och ger en detaljerad kartering av naturtyper och markanvändning. Flera inventeringar har genomförts under 2019 för att ge underlag till Grönstrategin. En inventering av fladdermöss som löpt över flera säsonger slutfördes under 2019. En naturdatabas färdigställdes 2018, som har integrerats med kartsnitt i kommunens kartverktyg. En app kallad "Naturkartan" har lanserats under 2019, där allmänheten snabbt kan få information om kommunens natur- och rekreationsområden.</p> <p>SBN/TN: Arbetet med Grönstrategin har pågått under 2019, och beräknas vara klar andra kvartalet 2020. Strategin ska klargöra hur sambanden mellan kommunens gröna kilar kan stärkas. Inom ramen för grönstrategiarbetet har NVI:er gjorts för kommunen med fokus på åsbarrskogar och tallskogar, samt spridningsanalyser för brun guld-bagge, kungsfågel, större vattensalamander och tofsmes. Arbetet med biotopdatabasen har avslutats under 2019.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av byggnads/teknisk nämnd. Se svar ovan från TN.</p>	<p> Sammantaget är målet uppnått för 2019 då flera kartläggningar och inventeringar slutfördes under året samt att Grönstrategin påbörjats och snart är färdigställd.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
1.4	<p>Arealen kommunalt skyddad natur ska öka för att bevara och främja upplevelsevärden och biologisk mångfald under målperioden.</p> <p>NULÄGE: Totalt 8,7 % av kommunens areal är skyddad (Källa: SCB 2015). År 2016 fanns 9 kommunala naturreservat och ett kommunalt biotopskyddsområde, vilket motsvarar sammanlagt 622 hektar (0,9 % av kommunens totala areal).</p>	MN	<p>MN: Resultat 2019: 9,1 % skyddad areal. Indikatoren om skyddad natur anger den totala andelen mark och vatten med skydd, både statligt och kommunalt beslutade. Andelen skyddad areal har ökat genom att länsstyrelsen har inrättat Hamnskärs naturreservat. Arealen kommunalt skyddad natur har inte ökat under 2019. En skogs-policy antogs 2018. Arbete med att ta fram Grönstrategin pågår. Den beräknas antas 2021.</p>	
1.5	<p>Hävden av de mest värdefulla ängs- och hagmarkerna ska fortsätta för att bevara en hotad naturtyp med stora biologiska-, landskaps- och kulturella värden. Antalet betesavtal med djurägare ska öka.</p> <p>NULÄGE: 55 objekt vid senaste inventeringen 2013. Gäller marker som kommunen/ Naturcentrum har rådighet över.</p>	MN	<p>MN: Ett nytt betesavtal (fårbete) har tillkommit under 2019, för Mora Park-området i sydvästra Järna. Vi har restaurerat hagmarker i Mora Park och byggt om fårstängsel. Betestrycket har varit bra tack vare nya betesavtal och detta gynnar naturvärdena i hagarna. Gallringar i hagmarker har gjorts i naturreservaten Lina, Farstanäs och Brandalsund. Nästa kommunövergripande inventering av hagmarker ska göras 2021.</p>	
1.6	<p>Jordbruksmarken i kommunen ska förvaltas på ett långsiktigt hållbart sätt för att säkerställa tillgången till livsmedel samt jordbruksmarkens natur-, kultur- och rekreationsvärden för dagens samt framtida generationer.</p> <p>NULÄGE: De värdefullaste klasserna som finns i Södertälje, och i Stockholms län, är klass⁸ 5 och 4 och är även utpekade i kommunens översiktsplan.</p>	TN (samordningsansvar), KS, SBN, MN, KDN.	<p>TN: </p> <ul style="list-style-type: none"> Nyckeltal för 2019 saknas⁹. Inom ramen för arbetet med odlingsstrategin har mark och fastighetsgruppen arrangerat odlarsymposium med fokus på odlare inom småskalig grönsaksproduktion. Bedrivit avtalsuppföljning för att säkerställa att jordbruksmarken brukas i linje med odlingsstrategin. Inventering av dikningsbehov av kommunens åkermark slutfördes Dikningsåtgärder på Lina 4:1 utförda Blomsteräng anlades i anslutning till Enhörnaleden Uppmuntrat koloniföreningar att odla mera grönsaker på möten och platsbesök, uppmanat föreningarna att genomföra Miljödiplomering Inventering av mark för odlingslotter i Järna Åtgärder för att säkerställa markens produktivitet samt främja biologisk mångfald har gjort i Lina NR. Åtgärder kommer fortsätta under 2020. Åtgärdsbehov för andra jordbruksområden kommer utredas under 2020 	<p> Den samlade bedömningen är att målet är uppnått för 2019 då flertalet åtgärder genomförts.</p>

8 Åkermarken graderades 1970 i 10 klasser efter dess produktionsförmåga. Klass 10 är åkermark med högst produktionsförmåga.
9 Se bilaga 2 för den statistik som finns framtagen för åren 2016–2018 och som används för att följa upp målen i Södertälje kommuns Odlingsstrategi 2018–2030.

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
1.6 (forts)			<p>SBN: </p> <ul style="list-style-type: none"> Nyckeltal för 2019 saknas. Inom ramen för arbetet med odlingsstrategin har mark och fastighetsgruppen arrangerat odlarsymposium med fokus på odlare inom småskalig grönsaksproduktion. Bedrivit avtalsuppföljning för att säkerställa att jordbruksmarken brukas i linje med odlingsstrategin. Inventering av dikningsbehov av kommunens åkermark slutfördes Dikningsåtgärder på Lina 4:1 utförda Blomsteräng anlades i anslutning till Enhörnaleden Uppmuntrat koloniföreningar att odla mera grönsaker på möten och platsbesök, uppmanat föreningarna att genomföra Miljödiplomering Inventering av mark för odlingslotter i Järna Arbetet med att omvandla gräsmattor till äng på kommunal parkmark har fortsatt under året. I arbetet med strukturplaner bevakas och utvecklas gröna stråk. I arbetet med pollineringsplanen har viktiga ytor för pollinatörer kartlagts. <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av byggnads/ teknisk nämnd. Beskrivning av arbetet som genomförs i odlingsstrategin.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyckeltal för 2019 saknas. Inom ramen för arbetet med odlingsstrategin har mark och fastighetsgruppen arrangerat odlarsymposium med fokus på odlare inom småskalig grönsaksproduktion. Inventering av dikningsbehov av kommunens åkermark slutfördes Blomsteräng anlades i anslutning till Enhörnaleden 	

10 I samband med att nämndernas resultat sammanställdes uppdagades att kommunalnämndernas bedömningar avseende mål 1.6 och mål 3.5 avvek från tekniska nämndens och stadsbyggnadsnämndens bedömningar. Orsaken till detta är att i sammanställningen av kommunalnämndernas underlag till miljöbokslutet blev bedömningarna av de målen markerade fel (gult istället för grönt). I övrigt är underlagen och uppföljningen till nämnderna den samma. Med anledning av detta uppdateras rutinen för sammanställningen av underlaget. Den lägre bedömningen i avseende målen har inte medfört några beslut om åtgärder utöver det pågående arbetet.

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
1.7	<p>Vid planering, projektering och drift läggs stort fokus på att bevara och stärka befintliga ekosystem och ekosystemtjänster.</p> <p>NULÄGE: Idag finns ingen strategi, kartläggning eller uttalad gemensam syn på arbetet med ekosystemtjänster.</p>	<p>TN (samordningsansvar), SBN, MN, TB, TF, TH.</p>	<p>TN: Utfört bevarandeåtgärder i allen vid Farsta gård.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utfört utredning om vandringshinder i Ålöström • Tillhandahållit mark åt miljökontoret för våtmarksåtgärder i Tveta. • Arbetet med att omvandla gräsmattor till äng på kommunal parkmark har fortsatt under året. • I arbetet med strukturplaner bevakas och utvecklas gröna stråk. • Inom arbetet med pollineringsplanen har åtgärder för att bevara och stärka viktiga ytor för pollinatörer förslagits. Genom planens antagande under 2020 kommer fler åtgärder genomföras. <p>TB/TH: Vid planering, projektering och drift används "Telges miljökrav i byggande och förvaltning" där bland annat krav ställs på bevarande av ekosystem och ekosystemtjänster.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Telge Bostäders Ekoslinga i Lina Hage invigdes under 2019. • 500+ kvm ängsblommor planterades under sommaren 2019 i olika områden, bland annat i Hovsjö och Grusåsen. <p>TF: Fem stycken inventeringar har genomförts och följts upp under 2019. Rutin finns för att hantera detta i Mål och budgetprojekt (Rutin: "Ekosystemtjänster i projekt"). Under 2019 har en ekosystemtjänstsinventering genomförts i ett Mål och budgetprojekt, Idrottshall Mönbo IP, samt fyra inventeringar på två skolgårdar och två förskolegårdar i samband med upprustning av dessa miljöer. I alla projekten har resultatet av inventeringen beaktats. I drift och förvaltning saknas rutinen för att efterleva målet i tillräcklig utsträckning.</p> <p>MN: Arbetet med pollineringsplan och grönstrategi är två initiativ som stärker samsyn och underlag för en samhällsplanering som i högre grad tar hänsyn till viktiga ekosystemtjänster. I processen med kommunens nya översiktsplan har under 2019 genomförts flera workshops kring nuläge och målbilder för ekosystemtjänster kring t. ex. biologisk mångfald, friluftsliv, vatten. I dessa processer samverkar berörda delar av kommunens organisation. Miljökontoret är med i flera sammanhang, och driver egna processer, med syfte att stärka hänsynen till ekosystemtjänster i samhällsplaneringen.</p> <p>SBN: Utfört bevarandeåtgärder i allen vid Farsta gård. Utfört utredning om vandringshinder i Ålöström. Tillhandahållit mark åt miljökontoret för våtmarksåtgärder i Tveta. Arbetet med att omvandla gräsmattor till äng på kommunal parkmark har fortsatt under året. I arbetet med strukturplaner bevakas och utvecklas gröna stråk. I arbetet med pollineringsplanen har viktiga ytor för pollinatörer kartlagts.</p>	<p> Den samlade bedömningen är att målet är uppfyllt för år 2019 då flertalet åtgärder genomförts.</p>

Målområde 2: **Klimat och energi**

I Södertälje tar vi vårt lokala och globala ansvar

Målområdet bidrar till följande Globala mål:

Målområdet bidrar till följande nationella miljömål:

Begränsad
klimatpåverkan

Frisk luft

God bebyggd miljö

Delområde 2.1: Fossilbränslefri och energieffektiv kommun 2030

Övergripande växthusgasmål	Kommentar miljöstrateg
<p>Södertälje kommuns nettoutsläpp av växthusgaser ska minska med 100 % till år 2030.</p> <p>Delmål 2025: Nettoutsläppen av växthusgaser ska minska med totalt 30 %. Detta innebär att utsläppen per person ska minska från 4,67 ton till 1,66 ton CO₂e.</p> <p>Delmål 2020: Nettoutsläppen av växthusgaser ska minska med totalt 15 %. Detta innebär att utsläppen per person ska minska från 4,67 ton till 2,33 ton CO₂e.</p>	<p>Växthusgasutsläppen för hela Södertälje kommun som geografiskt område var år 2017 på totalt 328 316 ton CO₂-ekv¹¹ (år 2016 var utsläppen 362 881 ton enligt senaste uppdateringen¹² från RUS¹³). Detta betyder att utsläppen minskade med ca 9,5 % mellan år 2016–2017. Takten minskar för sakta för att nå delmålet till år 2020 och den största delen (ca 59 % av koldioxiden) står fortfarande transportererna för. Länsstyrelsen har tagit fram en regional koldioxidbudget för länet/regionen som visar att koldioxidutsläppen behöver minska med cirka 16 procent per år för att klara en uppvärmning på 2 grader. För kommunens del kommer det att handla om att göra stora utsläppsminskningar i hur vi bygger och planerar kommunen samt investera och bygga lösningar som binder koldioxid. Biokolanläggningen som Telge Återvinning etablerar är en bra och viktig satsning på kolsänka som kommer att binda koldioxid genom att omvandla avfall till biokol. Biokolet som tillverkas ska även användas som jordförbättringsmedel.</p> <p>Utsläppen av koldioxid från fjärrvärmeproduktionen (källa: utsläppshandeln) fortsätter dock att minska med drygt 20 000 ton per år samt att även utsläppen av koldioxid från transporter och arbetsmaskiner har minskat. Mellan 2010 och 2017 är minskningen från transportsektorn i absoluta tal ca -18,6 %. (källa: RUS)</p> <p>Ansvar för att minska växthusgaserna ligger på såväl nationell, regional och lokal myndighetsnivå men även på individnivå. En sammanvägande målstatus är därför inte aktuell för detta övergripande mål.</p>

11 CO₂-ekv är ett mått på utsläpp av växthusgaser som tar hänsyn till att olika sådana gaser har olika förmåga att bidra till växthuseffekten och global uppvärmning.
12 I miljöbokslutet 2018 angavs det att utsläppen var 354 000 ton men statistiken uppdateras retroaktivt.
13 RUS står för Regional utveckling och samverkan och är en länk mellan regionalt, centralt och lokalt miljömålsarbete.

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
2.1.1	<p>Energianvändningen i kommunen ska minska med en procent per invånare och år.</p> <p>Nuläge: År 2014 var energianvändningen 31 606 kWh/invånare vilket innebär en minskning med 5,8 % per invånare i jämförelse med 2009.</p>	<p>KS (samordningsansvar), TN, SBN.</p>	<p>KS: Den totala slutliga energianvändningen per invånare i Södertälje kommun år 2018 var 33 228 kWh/inv. Detta innebär en liten ökning sedan 2017 då användningen var 31 400 kWh/inv. (källa: SCB). Den kommunala energi- och klimatrådgivningen arbetar med att informera och ge opartiska och kostnadsfria råd till bostadsrättsföreningar, privatpersoner samt företag. Under 2019 har fokus varit att informera om solenergi och ett seminarium arrangerades för bostadsrättsföreningar samt privatpersoner i småhus. Seminariet var fullsatt och deltagarantalet var 75 personer. I samband med seminariet fanns utställare från olika solenergiföretagare på plats för att informera om sina produkter. Medverkade gjorde även kommunens bygglovsenhet samt Telge Energi. Seminariet arrangerades av kommunens miljöstrateg i samarbete med Nykvarns kommun. Såväl föreläsningar som personlig rådgivning har genomförts under året.</p> <p>TN/SBN: -</p>	<p> Bedömningen är att målet är delvis nått även om en liten ökning kan ses. Detta då åtgärder har genomförts under året och statistiken inte speglar det senaste året som gått. Kommunen har genomfört de åtgärder de har rådighet över och arbetet kommer att fortsätta.</p>
2.1.2	<p>Öka elproduktionen från sol. Solceller ska anläggas på nya kommunägda fastigheter samt installeras på lämpliga befintliga fastigheter.</p> <p>Nuläge: En anläggning är genomförd per år sedan 2015.</p>	<p>TF (samordningsansvar), TB, TH.</p>	<p>TB/TH: 3 st. Stockholmsbergets solceller togs i bruk under 2019. Sedan tidigare har vi solceller på fastigheten Lampan. AOBo hade som mål att anlägga solceller på 1 byggnad under 2019. Målet uppfylls.</p> <p>TF: 6 st nya solcellsanläggningar installerade under år 2019, totalt 22 st anläggningar. Totalt har vi 10 000 m2 solceller installerat som årligen kommer producera 1 400 MWh el. Produktionen under år 2019 uppgick till 920 MWh solel.</p>	<p></p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
2.1.3	Energieffektivisering av bebyggelse med minst 2 % per år. Nuläge: Organisationen har hittills årligen uppnått målet.	TB (samordningsansvar), TH .	TB/TH: Telge Bostäder: -2,3 %. Telge Hovsjö: + 0,8 % (+1,6% på fjärrvärme för TH). TF: Vårt mål är att årligen minska fjärrvärmeanvändningen med 2 %. Detta mål utgår från år 2006 som basår och målet har varit långsiktigt med år 2019 som slutår. Slutmålet, målet för år 2019 uppgick till 121 kWh/m ² och årsvärdet för år 2019 uppgick till 120 kWh/m ² . Alla värden är normalårskorrigerade.	 Under 2019 var energieffektiviseringen på totalt 0,1 % men energieffektiviseringar pågår i kommun-koncernen. Det kan dock ta tid innan åtgärder ger effekt/utslag på energiförbrukningen samt t.ex. att installationen av solceller inte minskar mängden energi som åtgår men minskar mängden inköpt el. I den löpande förvaltningen sker energibesparande åtgärder i samband med det sedvanliga underhållsarbetet och exempel på detta är; LED-belysning ersätter tidigare belysning på Mariekällskolan och Västergårdsgymnasiet, energieffektiva fönster ersätter fönster som byts ut, bergvärmepumpsinstallation på Årsbokens förskola samt att driftoptimering av befintliga anläggningar har intensifierats. Nyproduktion byggs enligt miljöbyggnad Silver och under 2019 blev Lampan verifierad mot Miljöbyggnad Silver. För byggnationerna i Fornbacken och Stockholmberget pågår verifieringsprocesser mot Miljöbyggnad Silver och Södertäljehallen certifieras mot Green Building.
2.1.4	Samtliga fastigheter som ska moderniseras ska vid omfattande renovering uppnå 135 kWh/m ² . Nuläge: 177 kWh/m ² .	TB (samordningsansvar), TH, TF .	TB/TH: Fornbacken: 118 kWh/m ² . TF: -	
2.1.5	I samverkan med andra aktörer ska arbetet för att öka andelen som går, cyklar och åker kollektivt intensifieras. Nuläge: 2015 gjordes ca 500 cykelpassager per dag över Mälarbron. I december 2015 var gång- och cykelvägnätet 175 km långt i hela kommunen.	TN (samordningsansvar), SBN .	TN: Samarbete med bl.a. Scania, AstraZeneca, Trafikförvaltningen, Nobina och andra aktörer om att ändra hur vi färdas till t ex jobb. Vintercyklisten är ett annat initiativ som syftar till att visa på fördelarna med att även cykla vintertid. SBN: Kontinuerliga samverkansmöten om hållbart resande med näringslivet, Scania, AstraZeneca och kollektivtrafikförvaltningen, Nobina, Sörmlandstrafiken och Telge. "Vintercyklisten" genomfördes med samarbete från Scania, Astra och Telge, ny omgång startades med samfinansiering av AstraZeneca. Ny cykelplan togs fram och antogs i december. Vägscanning som inkluderar cykelvägnätet genomfördes, och visar var beläggningar behöver förbättras.	

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
2.1.6	Södertälje ska fortsätta arbetet med hållbara transporter och förstärka arbetet med hållbar eldriven kollektivtrafik. Nuläge: –	TN	TN: Vi har precis startat upp ett projekt som syftar till att påbörja arbetet med att låta Tvetalänken kunna byggas som en elväg. Detta arbete bedrivs tillsammans med Nykvarns kommun, Scania, Södertälje hamn samt stöd av konsulter. Trafikverket och Region Stockholm finns med i bakgrunden och kommer eventuellt att delta i arbetet. Detta är ett första steg mot att arbeta mot gator och vägar som klarar att ta hand om t ex eldriven kollektivtrafik. Ny cykelplan framtagen. Fortsatt samarbete med regionen och Nobina.	
2.1.7	Utveckla och investera i elinfrastruktur och förnyelsebara drivmedel i kommunen tillsammans med flera aktörer. Nuläge: Sju semi-laddstolpar för elbilar etablerades 2014 av kommunorganisationen. Tre tankställen för biogas finns inom kommunen och dessa tankställen har etablerats av bensinbolagen.	TN (samordningsansvar), TB, TF, TH, TE.	TN: Stadsmiljö/parkering har idag 18 stycken laddplatser som är för allmänheten. 12 stycken av dem har tillkommit under 2019. Laddplatserna finns på följande adresser: 8 st på Parkgatan 4 st på det nya P-däcket bakom stadshuset 2 st på Bangatan 2 st Hagagatan i Järna 2 st Östertälje Station TE: Vi har en projektgrupp tillsammans med Telge nät, intern service, där vi diskuterar framtida laddstolpar mm. TB/TH, TF: –	 Kommunen etablerar och stödjer etableringen av nya laddplatser i kommunen. Det genomförande-material som tidigare tagits fram i projektet Fixa laddplats, inom energi- och klimatrådgivningen, används fortsatt av medborgare med flera som vill etablera laddplatser. Under 2019 har totalt 38 laddplatser installerats på Telge huvudkontor. 26 st. av dem är för Telge-bilar och 12 st. är avsedda för privata bilar. Kommunen ansöker om medel för projektet Fossilfritt 2030-Stockholms län tillsammans med andra kommuner och aktörer i regionen. Syftet och målet med projektet är bland annat att skala upp investeringar och arbete inom el-infrastruktur, förnyelsebart drivmedel och hållbart resande i kommunen och regionen.

Samma som mål 3.7

Samma som mål 3.8

Delområde 2.2: Fossilbränslefri och energieffektiv kommunal organisation 2020

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
2.2.1	<p>Fasa ut fossila bränslen i den egna fordonsparken för att uppnå 100 % fossilfri fordonspark år 2020.</p> <p>Nuläge: Ca 50 % av drivmedlet är förnyelsebart (statistik från 2016)</p>	TN (samordningsansvar), samtliga nämnder och bolag.	<p>TN/SBN: Bränsleupphandling klar och vi kommer att fasa ut fossil diesel och bara köra på HVO100 under februari 2020</p> <p>SH: Kör med HVO100 sedan 2016 i samtliga fordon, maskiner och kragnar.</p> <p>TB/TH: Cirka 50% av det använda bränslet under 2019 var från förnyelsebara källor.</p> <p>Telge Bostäder: Totalt antal liter: 245922,6 Fördelat på bränsleslag: HVO 100: 1,27% EVO Diesel: 94,21% ACP Diesel RME: 0,37% EVO Bensin: 3,97% Bensin: 0,18%</p> <p>Telge Hovsjö: Totalt antal liter: 26708,94 Fördelat på bränsleslag: HVO 100: 1,36% EVO Diesel: 98,46% ACP Diesel RME: 0,19%</p> <p>Målet med en 100 % fossilfri fordonspark 2020 kommer inte uppnås.</p> <p>TE: N/A¹⁴.</p> <p>TF: Mål uppnått, vi äger inga fordon med fossila bränslen.</p> <p>TI: Vi äger inga bilar.</p> <p>TTE: Byte till Miljöbil för att uppnå fossilbränslefrihet</p> <p>TTX: Vi tankar kommunens HVO diesel</p> <p>Tnät: Utfasning har skett enligt plan</p> <p>TÅ: Utfasning har skett enligt plan</p> <p>MN: Resultat 2019 för MN: 78 % förnybart drivmedel. Miljökontorets dieselfordon körs på HVO100 sedan våren 2019. Etanoldrivna fordon körs på E85 som genomsnittligt över sommar-/vintersäsong har 81 % förnybart bränsleinhåll.</p> <p>KDN: Tekniska nämnden har ansvar för kommunens fordonspark. Kommunalsnämnderna har därmed inte möjlighet att påverka utfallet.</p> <p>OM: Driftenheten: Bränsleupphandling klar och kommunen kommer att fasa ut fossil diesel och bara köra på HVO100 under februari 2020</p> <p>SN: -</p> <p>ÄON: Driftenheten: Bränsleupphandling klar och kommunen kommer att fasa ut fossil diesel och bara köra på HVO100 under februari 2020</p> <p>KFN: Byter succesivt ut fordonsparken till miljödiesel- och el-fordon. Har leasingtider för bilar med fordonsenheten som sträcker sig över 2021.</p>	<p> Andelen förnyelsebart bränsle i fordonsflottan har en stark positiv trend och bidrar med att föra arbetet framåt mot att bli en fossilbränslefri organisation år 2020. År 2019 var andelen förnyelsebart bränsle ca 84 %. Utemiljödriftens samtliga bilar och maskiner har de senaste 2,5 åren drivits av det helt fossilfria bränslet HVO100, vilket har möjliggjort stora utsläppsminskningar i organisationen. Under februari 2020 genomfördes en upphandling av HVO100 som innebär att alla tjänstebilar som idag drivs med diesel kommer att tankas på detta bränsle. Det återstår dock att lösa möjligheterna med tankning i Järna samt en del arbete, inklusive investeringar, med att byta ut äldre maskiner som i dagsläget inte klarar av att köra på denna bränsletyp. Kommunen/ driften arbetar strategiskt och långsiktigt för att säkerställa en fortsatt fossilfri driftverksamhet. Kommunen arbetar även för att ställa krav och påverka kommunens övriga leveranser/ transporter att ställa om till fossilfritt/förnyelsebart.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
2.2.2	Öka andelen elfordon i kommunorganisationen.	TN (samordningsansvar), samtliga nämnder och bolag.	<p>TN/SBN: Ökat med 15 st elbilar under 2019, totalt 35 elbilar och 18 st hybridbilar El/Bensin.</p> <p>KDN: Tekniska nämnden har ansvar för kommunens fordonspark. Kommunalsnämnderna har därmed inte möjlighet att påverka utfallet.</p> <p>SH: Har idag 2 elfordon samt en el-truck. Följer den tekniska utvecklingen för att i framtiden kunna öka andelen elfordon.</p> <p>TB/TH: Andel elbilar 2019: 18,3% av totalt 71 st bilar (dessutom har AOBö 2 elhybrider som inte är inräknade i de 18,3%). Hela poolbilsparken blev under 2019 eldriven.</p> <p>TE: N/A.</p> <p>TF: Äger 8 elbilar och 1 gasbil, så 89 % av fordonsflottan är elbilar. Under året har laddplatser på Telge HK för firmabilar och personbilar, totalt 38 st platser, installerats. År 2018 ägdes inga bilar.</p> <p>TI: Vi äger inga bilar.</p> <p>TTE: Byte till Miljöbil för att uppnå fossilbränslefrihet.</p> <p>TÅ: Samtliga poolbilar är ersatta med elbilar.</p> <p>TTX: N/A. Utbudet av elfordon för bussar enligt vårt behov är för magert i dagsläget.</p> <p>Tnät: Samtliga poolbilar är ersatta med elbilar.</p> <p>MN: Andelen elfordon är 17 % (1 av 6). Fordonen ska bytas ut successivt. Några av kontorets bilar behöver också vara anpassade för körning på dåliga vägar eller i terräng. Det har ännu inte gått att få med ren eldrift. Miljökontoret har också två elcyklar.</p> <p>OM: Driftenheten: Kommunen har ökat med 15 stycken elbilar under 2019. Totalt har kommunen 35 elbilar och 18 stycken hybridbilar el/bensin.</p> <p>SN: -</p> <p>ÄON: Driftenheten: Kommunen har ökat med 15 stycken elbilar under 2019. Totalt har kommunen 35 elbilar och 18 stycken hybridbilar el/bensin.</p> <p>KFN: Byter successivt ut fordonsparken till miljödiesel- och el-fordon. Har leasingtider för bilar med fordonsenheten som sträcker sig över 2021. Utbudet är begränsat, vi saknar alternativ till relevant kostnad.</p>	<p> Den sammanvägda bedömningen är att målet är uppfyllt för år 2019 då elbilsandelen ökat.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
2.2.3	<p>Minska andelen tjänsteresor med egen bil till förmån för tjänste- och arbetsresor med kollektivtrafik, cykel och gång samt en minskning av det totala antalet tjänsteresor till förmån för IT-baserad möteteknik.</p> <p>Nuläge: Ingen uppföljning sker idag av tjänsteresor och resor med egen bil i tjänsten.</p>	KS (samordningsansvar), samtliga nämnder och bolag.	<p>KS: Kommunens arbete med tjänsteresor är redovisad i Hållbarhetsutskottet. Kommunens riktlinjer för tjänsteresor ska uppdateras.</p> <p>UN: Samtliga medarbetare inom Utbildningskontoret har nu licens för Office365 vilket förenklar möjligheten till ett ökat användande av videokonferenser istället för resor i tjänsten.</p> <p>SH: Väljer ofta tågresor istället för bilresor och flyg. Många tågresor till G-borg.</p> <p>TB/TH: </p> <ul style="list-style-type: none"> • Årlig stegtävling och cykelpool gör att många promenerar och cyklar mellan kontor och närliggande arbetsområden. • Fortsatt uppmuntran till samåkning mellan kontoren vid obligatoriska möten. • Vi ser ökat nyttjande av telefonkonferens/Skype vid möten med externa deltagare. • Vid längre tjänsteresor inom landet utvärderas alltid tågresa som alternativ till flyg. • Samtliga tjänsteresor i landet har under 2019 gjorts med tåg. <p>TE: När vi åker på tex konferenser åker vi gemensam buss.</p> <p>TF: Vi har under år 2019 köpt in 3 elcyklar som har nyttjats frekvent till korta resor inom staden.</p> <p>TI: De flesta resor som görs till våra externa kunder (i.e. Katrineholm/Vingåker) görs med tåg.</p> <p>TTE: Även om andelen ökade under 2019 jmf med 2018 bibehåller bolaget en mycket låg andel tjänsteresor med egen bil.</p> <p>Tveksamt mål för TTE.</p> <p>TÅ: Ej påbörjad.</p> <p>TTX: Vi har minimalt med tjänsteresor och promenerar oftast till AF, huvudkontoret mm.</p> <p>Tnät: Ej påbörjad.</p> <p>MN: Miljökontoret tillämpar Skype-möten och prioriterar webinarier för kompetensutveckling. Vi arbetar med att utveckla färdssätten vid inspektioner, till exempel att välja cykel när det är möjligt, och samordning av tillsynsaktiviteter för att minimera resandet. Kontoret har Accesskort med reskassa att hämta ut för resor med SL.</p> <p>SN: Verksamheterna strävar efter att minska bilanvändandet, bland annat genom samplanering. Elbilar leasas i den mån det är möjligt. El-cyklar används i mindre skala.</p>	<p> Kommunen arbetar med att sprida goda exempel om hållbart resande för tjänsteresandet samt arbetspendlingen genom till exempel prova på kort för kollektivtrafik och cykling. HR och kommunikation föreslås lyfta detta ytterligare i organisationen.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
2.2.3 (forts)			<p>OM: Myndigheten för äldre och personer med funktionsnedsättning (MÄF): Andelen resor med tjänstebil har minskat inom enheten. 59% av resorna är med bil (Föregående års mätning visar på att 84% av resorna var med bil). Eftersom alla resor inte har registrerats finns det en risk att dessa siffror inte är helt korrekta. Under 2020 kommer mätarställningarna i bilarna användas som avstämning för att se om antal körda kilometer minskar. Enheten har inte använt sig av IT-baserad mötesteknik i någon större utsträckning.</p> <p>Verksamheten för personer med funktionsnedsättning (VFF): Rutin för resor i tjänsten är framtagen till förmån för cykel och kommunala färdmedel. Effekten kan inte mätas ännu. Stab: Tåg och kommunala färdmedel prioriteras i hög grad. Lokalt rekommenderas att använda elcyklar.</p> <p>Hälsa- och sjukvårdsenheten (HSL): I närområdet används cykel eller gång. Vid längre resor används bil.</p> <p>ÄON: Myndigheten för äldre och personer med funktionsnedsättning (MÄF): Andelen resor med tjänstebil har minskat inom enheten. 59% av resorna är med bil (föregående års mätning visar på att 84 % av resorna var med bil). Eftersom alla resor inte har registrerats finns det en risk att dessa siffror inte är helt korrekta. Under 2020 kommer mätarställningarna i bilarna användas som avstämning för att se om antal körda kilometer minskar. Enheten har inte använt sig av IT-baserad mötesteknik i någon större omfattning.</p> <p>Hälsa- och sjukvårdsenheten (HSL): I närområdet används i första hand cykel eller gång. Vid längre avstånd, utanför centrum, finns tillgång till bil på enheten.</p> <p>Hemtjänst/ordinärt boende: Alla chefer har tillgång till SKYPE. Medarbetare går och cyklar i den utsträckning det är möjligt. Särskilt boende (SÄBO): En enhet har en tjänstebil (tjänstebilen kommer att sägas upp när avtalet löper ut) men i övrigt förekommer inga tjänsteresor med bil. Stab: Tåg och kommunala färdmedel prioriteras i hög grad. Lokalt rekommenderas att använda el-cyklar.</p> <p>KFN: Tjänsteresor sker i möjligaste mån med kollektivtrafik. Vid transport av varor samt när kollektivtrafiken inte passar med tex mötestider i kommundelarna är det tyvärr nödvändigt att använda bil. Använder då våra el-hybridbilar.</p> <p>TN/SBN: Inget pågående systematiskt arbete med att minska andelen tjänsteresor med egen bil.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av kultur och fritidsnämnd, utbildningsnämnd, byggnads/ teknisk nämnd. En sammanvägning av bedömningarna av måluppfyllelsen har gjorts. Avvikande bedömning rapporteras under respektive rubrik.</p> <p>Kultur och fritidsnämnd Kollektivtrafikens glesta turer innebär extremt stor tidsåtgång för resor till verksamheter i kommundelarna, men personalen använder kollektivtrafik när det är möjligt. I övrigt användes elhybrider i möjligaste mån. Minskar resorna till endast nödvändiga, som nämndmöten och besiktning av anläggningar.</p> <p>Utbildningsnämnd Samtliga medarbetare inom Utbildningskontoret har nu licens för Office365 vilket förenklar möjligheten till ett ökat användande av videokonferenser istället för resor i tjänsten. Bedömningen för målet är gul.</p> <p>Byggnads/teknisk nämnd Inget pågående systematiskt arbete med att minska andelen tjänsteresor med egen bil.</p>	

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
2.2.4	<p>Ställa krav på förnyelsebara bränslen och energieffektivitet vid upphandling av externa transporter, till exempel entreprenörer, skolskjuts, färdtjänst samt leverantörer.</p> <p>Nuläge: Generella miljökrav ställs men specifika klimat- och energikraven bör ställas och följas upp.</p>	TI (samordningsansvar), samtliga nämnder och bolag.	<p>TI: Nytt avtal på plats avseende HVO, vilket gör att kommunen kan vara helt fossilfri med egna fordon. Under 2018 trädde ett nytt avtal på plats avseende skolskjuts och färdtjänst. I detta avtal har koldioxid/energikrav beaktats. Minst 80% av flottan skall drivas med biodrivmedel. Motorkrav Euro, ålderskrav på fordon. 4 upphandlingar varav 1 avser reservdelar där egna miljökrav ställts i upphandlingen.</p> <p>SH: N/A. Egen maskinpark till huvuddelen av arbetet.</p> <p>TB/TH: Vi använder oss av Telges miljökravsdokument vid upphandlingar. Gällande krav på bränslen ställer vi inte krav på förnyelsebara bränslen, men på att diesel och bensin ska uppfylla kraven på miljöklass 1 eller likvärdigt, dessa krav kan likställas med kriterierna hos Upphandlingsmyndighetens avancerade krav för "produktkvalitet". Vi ställer 8 olika krav inom transporter.</p> <p>TE: N/A.</p> <p>TF: Vi använder oss av Telges miljökravsdokument vid upphandlingar. Gällande krav på bränslen ställer vi inte krav på förnyelsebara bränslen, men på att diesel och bensin ska uppfylla kraven på miljöklass 1 eller likvärdigt, dessa krav kan likställas med kriterierna hos Upphandlingsmyndighetens avancerade krav för "produktkvalitet". Vi ställer 8 olika krav inom transporter.</p> <p>TTE: Görs i samband med inköp/Telge inköp (i förekommande fall)</p> <p>TÅ: Det finns för närvarande inte några krav som omfattar förnyelsebara bränslen och energieffektivitet. Detta kommer dock att komma med i kravställning till nästa upphandling.</p> <p>TTX: N/A.</p> <p>Tnät: Vid upphandling av tunga lastbilar och maskiner ställs krav på funktion med aktuella miljöbränslen såsom HVO, Etanol samt RME. Vid upphandling av bio25 olja till panncentraler krävs intyg av leverantören avseende hållbarhetsbesked.</p> <p>MN: Miljönämnden har huvudsakligen använt kommunens befintliga ramavtal. Vi ska framöver säkerställa att kraven ingår i de fall vi gör egna upphandlingar, till exempel vid direktupphandlingar.</p> <p>OM: Har ett avtal med en leverantör, avseende persontransporter/omsorgsresor. Vid upphandling av insatser hänvisas det till miljö- och klimatprogrammet och önskar efterlevande, dock inga skallkrav ännu.</p> <p>SN: Inga upphandlingar av den här typen har gjorts inom socialkontoret under 2019</p> <p>ÄON: Äldreomsorgsnämnden har ett avtal med en leverantör, avseende persontransporter/omsorgsresor. Vid upphandling av insatser hänvisas det till miljö- och klimatprogrammet och önskar efterlevande, dock inga skallkrav ännu.</p> <p>KFN: Verkar aktivt för kollektivtrafiknära placering respektive kollektivtrafikdragning till våra verksamheter. Kommunikerar aktivt om vilka kollektiva färdmedel som finns till evenemang.</p> <p>UN: Utbildningskontoret har under året inte deltagit i någon upphandling kopplat till transporter såsom exempelvis skolskjuts. Den upphandlingen genomfördes 2018 och då ställdes miljökrav på fordon och drivmedel när det gäller utsläpp och miljöklassning m.m.</p>	<p> Kommunen ställer krav på fossilfria transporter på externa transporter med flera transportörer och kommer fortsätta att prioritera det.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
2.2.4 (forts)			<p>TN/SBN: I upphandlingar som görs av Telge Inköp där kommunen vill upphandla en markentreprenad ställs miljökrav på maskiner och transporter.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av kultur och fritidsnämnd, utbildningsnämnd, byggnads/teknisk nämnd. En sammanvägning av bedömningarna av måluppfyllelsen har gjorts. Avvikande bedömning rapporteras under respektive nämndområde.</p> <p>Kultur och fritidsnämnd Ställer miljökrav vid beställning av externa tjänster, exempelvis vis resor med fritidsgårdarna.</p> <p>Utbildningsnämnd Utbildningskontoret har under året inte deltagit i någon upphandling kopplat till transporter såsom exempelvis skolskjuts. Den upphandlingen genomfördes 2018 och då ställdes miljökrav på fordon och drivmedel när det gäller utsläpp och miljöklassning m.m. Ansvaret för skolskjuts är flyttat från kommundelsnämnderna till utbildningsnämnden. Bedömningen för målet är grön.</p> <p>Byggnads/teknisk nämnd I upphandlingar som görs av Telge Inköp där kommunen vill upphandla en markentreprenad ställs miljökrav på maskiner och transporter.</p>	

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
2.2.5	<p>Energieffektivisering med minst 10 % i organisationen (med minst 2 % per år under målperioden) inom transporter, gatubelysning med flera områden.</p> <p>Nuläge: Organisationen har hittills årligen uppnått målet.</p>	<p>KS (samordningsansvarig) TN, KFN samt nämnder och bolag som har transporter.</p>	<p>TN/SBN: Arbetet fortsätter med att byta ut kvicksilverarmaturer till LED. Detta ger en minskad energiåtgång. Vi har minskat förbrukningen av kWh för elstolpar (gatubelysningen) med 12% under 2019. Dock byggs staden ut och nya ljuspunkter tillkommer samt en ökad satsning på effektbelysning gör att en del av energieffektiviseringen från utbytet till LED äts upp. Installation av pumpar i Mälaren och omhändertagande av regnvatten inom eget driftområde bidrar till minskade transporter av vatten till parktyor.</p> <p>UN: När det gäller energianvändning så förlitar sig verksamheterna inom utbildningsnämnden på att Telge Fastigheter vid ombyggnationer, nybyggnationer och förvaltning av lokaler hittar energieffektiva lösningar, exempelvis när det gäller materialval, belysning, värme och ventilation.</p> <p>SH: Uppfyller årlig besparing på 2% minskad energiförbrukning över en fem års period. Uppfyller betydligt större reduktion än så. Minskad fjärrvärmeförbrukning år 2019 med 16% jfr med år 2018 samt 5 % minskad elförbrukning år 2019 jfr med år 2018.</p> <p>TB/TH: Energieffektivisering fastighetsel: Telge Bostäder (inkl sole): -2,9% Telge Hovsjö: -5,3%</p> <p>TE: N/A.</p> <p>TI: N/A.</p> <p>TTE: Flera projekt under året; Energikartläggning, Vindenergi, Solfångare, LED-lampor.</p> <p>TÅ: Mäts i ton CO2 Driftel; minskning med 17 % Uppvärmning; ingen förändring Fordon; minskning med 35 % Flygresor – svårt att mäta. 0 flygresor 2018 och 1 flygresa 2019, vilket genererar + 0,2 ton CO2</p> <p>TTX: N/A.</p> <p>Tnät: Mäts i ton CO2 Driftel: Minskning med 2,4 % Uppvärmning: Ökning med 43 %?? 1 ton CO2 2018 och 1,76 ton CO2 2019 Fordon: minskning med 18 % Flygresor: svårt att mäta då det slår hårt. Ökning med 80 %. 1 ton CO2 2018 och 1,8 ton CO2 2019.</p> <p>TF: N/A. Går inte att mäta. All vår el till belysning ligger på fastighetselen. Kommentar vid styrelsemöte: Under år 2019 har fokus varit på att kartlägga elanvändningen och under år 2020 kommer arbete tillsammans med verksamheten om hur den kan påverka sin energianvändning (framförallt el) att inledas.</p> <p>MN: Hyr lokaler av Telge Fastigheter. Vi vet inget om energiförbrukningen och kan inte följa upp målet.</p> <p>SN: Lokalerna hyrs via Telge Fastigheter som följer upp energiförbrukningen.</p> <p>ÄON: Utanför äldreomsorgsnämndens ansvarsområde.</p> <p>OM: Utanför omsorgsnämndens ansvarsområde.</p> <p>KFN: Byter succesivt, eller har bytt, till LED-lampor och armaturer inom alla verksamheter.</p>	<p> Bedömningen är att målet är uppfyllt för 2019.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
2.2.5 (forts)			<p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av kultur och fritidsnämnd, utbildningsnämnd, byggnads/ teknisk nämnd. Se svar under respektive nämnd.</p> <p>Ljungbackens IP/Järna Elljusspår, arbete pågår med att byta till LED. Konstgräs, ej LED. Naturgräs, ej LED. Ishal, ej LED. Uterink, ej LED.</p> <p>Mölnbo IP Elljusspår, ej LED, ny spårdragning pågår där det installeras. Naturgräs, ej LED. Konstgräs, LED- Isrink, LED</p> <p>Hölö IP Elljusspår, LED. Naturgräs, ej LED. Konstgräs, arbete pågår till LED. Isrink, ej LED.</p> <p>Enhörna IP⁵ För ca två år sedan bytte Enhörna IF ut de gamla kvicksilverlamporna i elljusspåret och vägbelysningen mot LED-lampor. Det är ca 90 lampor utbytta där varje kvicksilverlampa var på 100W och de nya LED-lamporna på 24W. Några år innan det så gjorde kommunen om elljusspåret närmast Vallaskolan. Gamla stolpar, luftledning och kvicksilverlampor togs bort och ersattes med nya stolpar med LED-lampor och inga luftburna elledningar.</p>	
2.2.6	<p>Energianvändningen i nybyggda kommunalt ägda fastigheter ska minimeras, utifrån ett livscykelperspektiv, och minst uppnå standard för Miljöbyggnad silver.</p> <p>Nuläge: Målet energibesparing nås enligt standard för Green Building.</p>	<p>TF (samordningsansvarig), TH, TB.</p>	<p>TB/TH: Lampan verifierad för Miljöbyggnad Silver. Fornbacken innehar intyg för Miljöbyggnad Silver, ska verifieras under 2020. Stockholmsberget granskas för Miljöbyggnad Silver, beslut under februari 2020.</p> <p>TF: 1/1, 100 %. En nybyggd fastighet under år 2019 - Södertäljehallen - som klarar energikravet i Miljöbyggnad Silver. Alla nybyggda fastigheters energianvändning följs upp enligt kraven i Miljöbyggnad eller Greenbuilding (motsvarar Miljöbyggnad nivå silver).</p>	
2.2.7	<p>Det kött som köps in till kommunens verksamheter skall vara producerat enligt svensk djurskyddslagstiftning och i så stor utsträckning som möjligt vara ekologiskt producerat eller viltkött.</p> <p>Nuläge: Andelen svenskt kött uppgick år 2015 till 84 %. 43 % av köttinköpen är ekologiska.</p>	<p>UN (kostnheten samordningsansvarig), ÄON, OM, KDN, SN.</p>	<p>UN: Total andel inköpt kött (nöt, fågel, fläsk, lamm) år 2019 är 116 161 kg varav 62,9 % är ekologiskt. Andelen svenskt kött (nöt, fläsk, lamm) är 99,1 %. Allt kött som finns på avtal följer svensk djurskyddslagstiftning.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd. Järna: 11 290 kg, eko 53,3 %, svenskt 99 % Enhörna: 3561 kg, eko 46,3 %, svenskt 96,4 % Hölo/Mörkö: 4651 kg, eko 67,7 %, svenskt 99,7 % Vårdinge/Mölnbo: 1657 kg, eko 50,3 %, svenskt 98 %</p> <p>OM: Där inköp av mat förekommer väljer den enskilde själv. Målet är att handla ekologiskt, ingen mätning förekommer.</p> <p>SN: Total andel inköpt kött (nöt, fågel, fläsk, lamm) år 2019 är 955 kg, inget inköp av viltkött. Andelen svenskt kött (nöt, fågel, fläsk, lamm) är 75,4% och andelen ekologiskt är 19,3%. Allt kött som finns på avtal följer svensk djurskyddslagstiftning. Andelen svenskt kött och ekologiskt kött är högre än 2018, varför målstatusen bedöms vara grön trots att mätningen i förhållande till målsättningen "i så hög utsträckning som möjligt" inte låter sig göras.</p> <p>ÄON: Kostnheten: Totalt andel inköpt kött (nöt, fågel, fläsk, lamm) år 2019 är 38 547 kg varav 26,1 % är ekologiskt. Andelen svenskt kött (nöt, fläsk, lamm) är 91 %. Allt kött som finns på avtal följer svensk djurskyddslagstiftning. Andel inköpt ekologiskt för äldreomsorgens verksamheter är 43,7 %.</p>	<p> Den övergripande bedömningen är att målet delvis är uppfyllt. Andelen ekologiskt kött inom framför allt omsorg, social samt äldreomsorgen behöver öka för att nå målet. Däremot är andelen svenskt kött generellt hög för samtliga nämnder.</p>

Samma som mål 4,8

15 Kompletterande uppgift från Enhörna IF via e-post 13 mars 2020 efter att Enhörna kommunalnämnd uppdragit förvaltningen att komplettera denna uppgift i miljöbokslut för kommunalnämnderna, Dnr En 20/17.

Målområde 3: Bebyggelse och transporter

Vi planerar för ett långsiktigt hållbart Södertälje

MÅLOMRÅDET BIDRAR TILL FÖLJANDE GLOBALA MÅL:

MÅLOMRÅDET BIDRAR TILL FÖLJANDE NATIONELLA MILJÖMÅL:

Begränsad klimatpåverkan Frisk luft Giftfri miljö God bebyggd miljö Bara naturlig försurning Skyddande ozonskikt

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
3.1	<p>Södertälje kommun ska driva och verka för ett hållbart samhällsbyggande. Kommunens ambition ska vara välkänd och tydlig.</p> <p>Nuläge: För att kunna göra en nulägesbedömning krävs en klassificering av planerade bostadsområden.</p>	<p>SBN (samordningsansvar), TN, KS, KDN.</p>	<p>SBN: Vi tar fram strukturplaner för att skapa förutsättningar för ett hållbart samhällsbyggande. Alla planbesked bereds utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vi uppdaterar vår markanvisningspolicy så att vår ambition blir känd för de aktörer som vill bygga i Södertälje. Vi jobbar löpande med kommunikation på kommunens webbplats sodertalje.se samt portalen Södertälje växer, men även Sociala medier. Under 2019 genomförde vi medborgardialoger kring Strukturplaner digitalt och i personliga möten. Under Södertäljefestivalen hade vi också fokus på Strukturplaner</p> <p>TN: Kommunikation kring cykelplanen både digitalt på webbplats samt sociala medier. Medborgardialog kring remissversionen av den. Vintercyklist – uppmuntran att skippa bilen med hjälp av 50 vintercyklistambassadörer som visar sin vardag på Instagramkontot Cyklasodertalje. Blogginlägg kring cyklandet fördelar på Vintercyklist.wordpress.com. Påverka våra invånare att ta hand om miljön med skräpdig-kampanjen inför Södertäljefestivalen där fem kända personer lyfte upp ämnet på olika sätt via sociala medier. Visa upp politikerstället med film via sociala medier. På Samhällsbyggnadskontoret pågår ett arbete med Riktlinjer för hållbart byggande, riktlinjerna planeras att beslutas under 2020.</p>	

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
3.2	<p>Klimat- och sårbarhetsaspekter ska beaktas i all planering och samhällsbyggnad samt vid utveckling av befintlig bebyggelse.</p> <p>Nuläge: Kommunen har själv tagit fram en risk- och sårbarhetsanalys utifrån klimatförändringarna och konsekvenser av översvämning för Södertälje tätort. Nuvarande översiktsplan tar hänsyn till ett förändrat klimat i viss utsträckning.</p>	<p>SBN (samordningsansvar), KS, TN, TF, TH, TB, Tnät.</p>	<p>SBN: Alla detaljplaner som tas fram hanterar klimat och sårbarhetsaspekter, likaså vid beredning av samtliga planbesked. Förprövningsgruppen har en fast beredningsmall som bevakar att dessa frågor lyfts in i ett tidigt skede.</p> <p>TN: Under 2019 har kommunen avslutat iordningställandet av marken vid Igelsta strand där förorenad mark kunnat renas och iordningställas för bostadsbyggande.</p> <p>TB/TH: Dagvattenutredning genomförd, där en nulägesanalys av TB/TH:s dagvattenhantering gjordes. Även alternativ till traditionella dagvattenlösningar undersöktes i utredningen. Pilotprojekt angående dagvattenlösningar vid bostadshus har påbörjats.</p> <p>TF: Vi använder Telges miljökravdokumentet vid planering av ny bebyggelse och vid utveckling av befintlig bebyggelse, dokumentet innefattar 59 stycken kravställningar inom sju huvudområden. Utöver transportkraven (åtta kravställningar) är tolv krav direkt kopplade till att minska bidraget till klimatförändring eller mildra effekten av förhöjda temperaturer och större nederbörds mängder. Kravställningar för att för säkerställa behagliga inomhustemperaturer är nr II: Solvärmelast och I3: Termiskt klimat sommar, kravställningar som motverkar effekten av förhöjd temperatur eller ökad nederbörd är t.ex. U1: Befintliga ekosystem, U3: Områden utan skötsel, U4: Solskydd och U7: Lokalt omhändertagande av dagvatten. Termiskt klimat och komfortkyla: Under 2019 påbörjades ett arbete på Telge fastigheter som i december 2019 ledde fram till beslut i lokalstyrgruppen att ge Telge fastigheter uppdraget att ta fram strategier för termiskt klimat i våra kommunala objekt. Uppdraget innebär att ta fram underlag till en formell överenskommelse avseende termiskt klimat inomhus beroende på typ av verksamhet. Detta görs av extern konsult tillsammans med Telge fastigheters energi- och miljöspecialister samt Södertälje kommuns representanter för de olika verksamheterna. I uppdraget skall det även ingå att ta fram förslag på mobila lösningar som kan användas vid akuta behov. Syftet är minska onödigt lidande, onödiga kylinstallationer med tillhörande kostnader och slöseri med både mänskliga och tekniska resurser.</p> <p>KS: Arbete pågår med att ta fram en plan för anpassning till ett förändrat klimat. Arbetet utgår från risker med ett förändrat klimat som kommer att påverka hela kommunen. Under hösten 2019 genomfördes, med stöd av SMHI, ett kunskapsseminarium och workshop med tema: skyfall och värmestress. Arbetet är omfattande och kommunövergripande då det påverkar samtliga samhällsfunktioner. En projektbeskrivning är framtagen och en kommunövergripande arbetsgrupp är formerad och igångsatt men det kommer att krävas ytterligare risk- och sårbarhetsanalyser för att ta fram åtgärder och aktiviteter.</p>	<p> Arbetet med klimatanpassning är prioriterat i kommunen och projektleds av kommunens miljöstrateg. En handlingsplan för ett anpassat klimat håller på att tas fram. Arbetet utgår från alla risker ett förändrat klimat kommer att innebära för kommunen och samarbetet med kommunens säkerhetsenhet är centralt.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
3.3	<p>Södertälje kommuns skolgårdsmiljöer ska öka möjlig-heten för barn och unga att få tillgång och kunskap om ekosystemtjänster.</p> <p>Nuläge: Idag finns ingen strategi eller uttalad gemensam syn på arbetet med ekosystemtjänster.</p>	TF (samordningsansvar), UN, KDN, MN.	<p>TF: Se redovisning av mål 3.10. Telge fastigheter är enligt miljö- och klimatprogrammet samordningsansvariga för detta mål. Arbeta har bedrivits men inte i tillräcklig omfattning.</p> <p>MN: Naturskolan tar upp ekosystemtjänster i sina temadagar för klassbesöken, och lär ut naturpedagogik till lärare. Ett projekt om skolnära natur genomfördes under 2018 tillsammans med Wasaskolan. Samlingsplatser och markerade leder har anlagts i skolans närmiljö, och naturskolans pedagoger har utbildat personalen i skolan.</p> <p>UN: I alla nya miljöer, vid nybyggnationer av förskolor och skolor samt vid upprustning av förskole- och skolgårdar, görs en inventering av ekosystemtjänster genom Telge Fastigheter. Det är en uttalad målsättning att i alla miljöer satsa på ekosystemtjänster, oavsett om det handlar om att göra insektshotell, bevara gräsområden eller plantera nya träd. Under 2019 har flertalet förskole- och skolgårdar rustats upp, däribland Brolunda förskola, Blommans förskola, Fornbackaskolan och Stålhamraskolan.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd. I alla nya miljöer, vid nybyggnationer av förskolor och skolor samt vid upprustning av förskole- och skolgårdar, görs en inventering av ekosystemtjänster genom Telge Fastigheter. Det är en uttalad målsättning att i alla miljöer satsa på ekosystemtjänster, oavsett om det handlar om att göra insektshotell, bevara gräsområden eller plantera nya träd. Under 2019 har inga förskole- eller skolgårdar i kommundelarna rustats upp.</p>	<p> Målet bedöms sammantaget som delvis uppfyllt. Flertalet åtgärder, såväl konkreta upprustningar av gårdar samt utbildning av personal, har genomförts under 2019. Dock anger Telge Fastigheter, som har samordningsansvar, att detta arbete inte bedrivits i tillräcklig omfattning. Detta trots att TF under mål 3.10 redovisar flertalet åtgärder som genomförts på olika gårdar. Målbedömningen utgår från genomförda åtgärder och inte utifrån samordningsarbetet.</p>
3.4	<p>Andelen kollektivtrafiknära boenden ska öka genom att planera bostadsområden med goda förutsättningar för gång, cykel och kollektivtrafik.</p> <p>Nuläge: saknas uppföljning.</p>	SBN (samordningsansvar), KDN.	<p>SBN: Planering med utgångspunkt i ÖP. Nya områden planeras med gång- och cykelvägar och förbereds för kollektivtrafik och vi försöker bygga bort s k "felande länkar" där gång- och cykelvägar saknas. Så att det finns en sammanhängande gång- och cykelväg från punkt A till punkt B. För kollektivtrafiken bygger vi så att det ska vara möjligt att köra kollektivtrafik i och i närheten av nya bostads- och verksamhetsområden. Sedan förs det kontinuerliga diskussioner med trafikhuvudmannen för kollektivtrafik om vad som kan tillkomma i form av ny eller ändrad kollektivtrafik. Vid planering av nya bostadsområden och verksamhetsområden utgår vi från prio gång, cykel, kollektivtrafik. De områden som föreslås i våra strukturplaner har planerats utifrån ett perspektiv för att möjliggöra ett hållbart resande</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av byggnads/teknisk nämnd. Se ovan svar från SBN.</p>	<p></p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
3.5	<p>Utveckla landsbygdstrafiken och möjliggöra ett hållbart resande även i kommunens glesare delar.</p> <p>Nuläge: Idag saknas möjligheten att kombinera olika färd sätt för att möjliggöra ett hållbart resande för boende på landsbygden.</p>	TN (samordningsansvar), KDN .	<p>TN: KDN: </p> <p>SLL, Nobina och MTR planerar och sköter kollektivtrafiken på landsbygden. Anropsstyrd trafik prövades fortsatt under 2019. I våra kontakter med Trafikförvaltningen och Nobina så påtalas vikten av att skapa en tätare kollektivtrafik på landsbygden. Utredning påbörjad för att utreda juridiska förutsättningar för att bygga cykelväg utanför tätort. Parkeringsplan påbörjad för att möjliggöra för fler pendlar-parkeringar/ infartsparkeringar-struktur. Vi verkar för att få till infartsparkeringar på landsbygden (för både bil och cykel) där fordonen ska kunna stå säkert. Det är ofta ganska små parkeringsytor som behövs, men det kräver även att kollektivtrafikens turtäthet ökar och att restiderna minskar.</p>	<p> Den sammanvägda målstatusen blir grönt. Detta då det i samband med att nämndernas resultat sammanställdes uppdagades att kommunal-nämndernas bedömningar avseende mål 1.6 och mål 3.5 avviker från tekniska nämndens och stadsbyggnadsnämndens bedömningar. Orsaken till detta är att i sammanställningen av kommunalnämndernas underlag till miljöbokslutet blev bedömningarna av de målen markerade fel (gult istället för grönt). I övrigt är underlagen och uppföljningen till nämnderna den samma. Med anledning av detta uppdateras rutinen för sammanställningen av underlaget. Den lägre bedömningen i avseende målen har inte medfört några beslut om åtgärder utöver det pågående arbetet.</p>
3.6	<p>I samverkan med andra aktörer ska arbetet för att öka andelen som går, cyklar och åker kollektivt intensifieras.</p> <p>Nuläge: 2015 gjordes ca 500 cykelpassager per dag över Mälarbron. I december 2015 var gång- och cykelvägnätet 175 km långt i hela kommunen.</p>	TN (samordningsansvar), SBN, KS .	<p>TN: Samarbete med bl.a. Scania, AstraZeneca, Trafikförvaltningen, Nobina och andra aktörer om att ändra hur vi färdas till t ex jobb. Vintercyklisten är ett annat initiativ som syftar till att visa på fördelarna med att även cykla vintertid.</p> <p>SBN: Kontinuerliga samverkansmöten om hållbart resande med näringslivet, Scania, AstraZeneca och kollektivtrafikförvaltningen, Nobina, Sörmlandstrafiken och Telge. "Vintercyklisten" genomfördes med samarbete från Scania, Astra och Telge, ny omgång startades med samfinansiering av AstraZeneca. Ny cykelplan togs fram och antogs i december. Vägscanning som inkluderar cykelvägnätet genomfördes, och visar var beläggningar behöver förbättras.</p>	
3.7	<p>Södertälje ska fortsätta arbetet med hållbara transporter och förstärka arbetet med hållbar eldriven kollektivtrafik.</p> <p>Nuläge: -</p>	TN	<p>TN: Vi har precis startat upp ett projekt som syftar till att påbörja arbetet med att låta Tvetälänken kunna byggas som en elväg. Detta arbete bedrivs tillsammans med Nykvarns kommun, Scania, Södertälje hamn samt stöd av konsulter. Trafikverket och Region Stockholm finns med i bakgrunden och kommer eventuellt att delta i arbetet. Detta är ett första steg mot att arbeta mot gator och vägar som klarar att ta hand om t ex eldriven kollektivtrafik. Ny cykelplan framtagen. Fortsatt samarbete med regionen och Nobina</p>	

Samma som mål 2.1.6

Samma som 2.1.7

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Samma som mål 2.2.7</p> <p>3.8</p>	<p>Utveckla och investera i elinfrastruktur och förnyelsebara drivmedel i kommunen tillsammans med flera aktörer.</p> <p>Nuläge: 7 semi- laddstolpar för elbilar etablerades 2014 och det finns 3 tankställen för biogas i kommunen.</p>	<p>TN</p>	<p>TN: Stadsmiljö/parkering har idag 18 stycken laddplatser som är för allmänheten. 12 stycken av dem har tillkommit under 2019. Laddplatserna finns på följande adresser:</p> <ul style="list-style-type: none"> 8 st på Parkgatan 4 st på det nya P-däcket bakom stadshuset 2 st på Bangatan 2 st Hagagatan i Järna 2 st Östertälje Station 	<p> Kommunen etablerar och stödjer etableringen av nya laddplatser i kommunen. Det genomförande-material som tidigare tagits fram i projektet Fixa laddplats, inom energi- och klimatrådgivningen, används fortsatt av medborgare med flera som vill etablera laddplatser. Under 2019 har totalt 38 laddplatser installerats på Telge huvudkontor. 26 st. av dem är för Telge-bilar och 12 st. är avsedda för privata bilar. Kommunen ansöker om medel för projektet Fossilfritt 2030-Stockholms län tillsammans med andra kommuner och aktörer i regionen. Syftet och målet med projektet är bland annat att skala upp investeringar och arbete inom el-infrastruktur, förnyelsebart drivmedel och hållbart resande i kommunen och regionen.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
3.9	<p>Luften i Södertälje kommun ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.</p> <p>Detta innebär att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Halten av kvävedioxid ska inte överstiga 20 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde <p>Nuläge: Södertälje ligger på gränsen eller strax över gränsen för att mätningar av kvävedioxid måste utföras, och om inget görs kommer mätningar börja under 2016–2017. Södertälje ligger redan över kvalitetsmålet (20 µg/m³). <ul style="list-style-type: none"> • Halten av partiklar (PM10) ska inte överstiga 15 mikrogram per kubikmeter luft beräknat som ett årsmedelvärde <p>Nuläge: Under 15 mikrogram PM10 per kubikmeter i gaturummet kommer inte nås så länge det finns tung trafik och dubbdäck i centrala Södertälje, däremot på en urban bakgrundsnivå (taknivå, representativ för hela Södertälje stad) kan miljö-kvalitetsmålet redan vara nått. Under 2014 låg årsmedelvärdet för PM10 på 25 µg/m³ på Turingegatan och på 22 µg/m³ vid Birkakorset.</p> </p>	<p>MN (samordningsansvar), TN, SBN.</p>	<p>MN: Kommunen har att följa det åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar som fastställdes av länsstyrelsen 27 december 2012. Det är tekniska nämnden och samhällsbyggnadskontoret som råder över de åtgärder som ska vidtas, och som sammanställer mätresultat. Mätning av PM10 och NO2 sker vid Turingekorset och vid Birkakorset. Under 2019 har dammbindning använts på de mest utsatta vägsträckorna, tidig städning av gator har genomförts och även en sänkning av hastigheten. Miljö-kvalitetsnormen för PM10 och NO2 har klarats under 2019, men varken miljö-kvalitetsmålen eller målen i miljö- och klimatprogrammet klaras. Miljönämnden har tillsyn över att åtgärdsprogrammet följs, och bevakar även luftförorenings-situationen i samband med remissyttranden över planer och tillstånd.</p> <p>TN/SBN: Dammbindning med CMA för att sänka PM10 har utförts med bra resultat längs dammbindnings-sträckan runt Turingekorset. Det skedde överskridande vid Birkakorset där ingen åtgärd gjorts, det ska ändras till nästa år då vi ökar antalet gator där vi dammbinder med CMA. Ingen åtgärd för att sänka kvävedioxidhalten, såsom minskad trafik eller miljözon, har genomförts. Målen är högt ställda eftersom det sker påverkan på människa och natur redan vid mycket låga nivåer. Hastighetsplanen fortsätter att genomföras med sänkta hastigheter. Vi följer vad som sker på området för att snabbt kunna sätta in nya metoder när sådan finns (det ska vara verifierade resultat innan vi kan påbörja prov av metoden och att vi har budget för det). Vi verkar för en förstärkt och förbättrad kollektivtrafik samt nya trafiklösningar för att bättre kunna fördela ut trafiken över flera snitt. Detta görs i samverkan med bl a Trafikverket.</p>	<p> Trots flertalet åtgärder från kommunens sida har målet inte nåtts för året. Utsläpp till luft från transportsektorn är generellt en av de största utmaningarna för såväl människors hälsa som för växthusgasutsläppen.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
3.10	Vid planering, byggnation och förvaltning läggs stort fokus på att såväl skapa nya som att bevara och stärka befintliga ekosystem och ekosystemtjänster. Nuläge: -	SBN (samordningsansvar), TN, MN, TB, TF, TH.	<p>SBN: Arbetet med att omvandla gräsmattor till äng på kommunal parkmark har fortsatt under året. I arbetet med strukturplaner bevakas och utvecklas gröna stråk. Inom arbetet med pollineringsplanen har åtgärder för att bevara och stärka viktiga ytor för pollinatörer förslagits. Genom planens antagande under 2020 kommer fler åtgärder genomföras. Riktlinjer för odling på allmän platsmark har tagits fram. Inom komplementodling ges rådgivning om växtval som gynnar ekosystemtjänster. Insatser för ett mer strukturerat arbete med invasiva arter har inletts.</p> <p>TN: Utfört bevarandeåtgärder i allen vid Farsta gård.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utfört utredning om vandringshinder i Ålöström • Tillhandahållit mark åt miljökontoret för våtmarksåtgärder i Tveta. • Vid upprustning och planering och gestaltning av lekplatser och parker läggs stor vikt på växtvalet som ska gynna pollinerare och främja andra ekosystemtjänster. • Under året gjordes större insatser i Stinsträdgården i Järna och Ronna där det byggs en ny lekplats, i Östertälje och centralparken samt i Brunnsängs park. <p>TB/TH: Vid planering, projektering och drift används "Telges miljökrav i byggande och förvaltning" där bland annat krav ställs på bevarande av ekosystem och ekosystemtjänster. Invigning av Telge Bostädernas Ekoslinga i Lina Hage. 500+ kvm ängsblommor planterades i under sommaren i olika områden, bland annat i Hovsjö och Grusåsen.</p> <p>TF: Ekosystemtjänster har tillskapats och befintliga ekosystem har stärkts lokalt i samband med fyra utemiljöprojekt på skol- och förskolegårdar (Lina förskola, Blommans förskola, Stålhamraskolan, Fornbackaskolan) samt beaktats i planeringen av ytterligare ett mål & budgetprojekt under 2019.</p> <p>Tillförda ekosystemtjänster till gårdarna: Producerande tjänster (skapat på 3/4 objekt): Bärbuskar, blommande träd och odlingsytor. Reglerande tjänster (skapat på 3/4 objekt): pergola över sandlåda som solskydd, asfalt har ersatts av grusyta, plantering av träd, mark frilagd och jord förbättrad kring befintliga träd. Kulturella tjänster (skapat på 3/4 objekt): Lekutrustning som skapar bättre tillgänglighet till skogspartier och tillskapade sittplatser intill grönska. Stödjande tjänster (skapat på 3/4 objekt): Fjärilsäng, blomstrand äng, blomstrand rabatter, fågelholkar, buskar. I förvaltning, driften, finns inga rutiner i dagsläget som säkerställer att stort fokus läggs på tillskapande eller bevarande av ekosystem.</p> <p>MN: Miljönämnden arbetar med ekosystemtjänster som ett integrerat perspektiv i förvaltningen av naturmark och vatten, till exempel genom vattendragsrestaurering, samt planering för att stoppa igenväxning av våtmark Logsjön.</p>	<p> Målet bedöms vara uppfyllt för år 2019.</p>

Målområde 4:

Konsumtion och beteende

I Södertälje tar vi vara på våra resurser

Målområdet bidrar till följande Globala mål:

Målområdet bidrar till följande nationella miljömål:

Giftfri miljö

Ett rikt
odlingslandskap

God bebyggd miljö

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.1	<p>Södertälje kommun ska minska användningen av skadliga kemikalier i organisationen.</p> <p>Nuläge: Handlingsplanen för en giftfri vardag är under framtagande och bedöms antas under 2018.</p>	<p>KS (samordningsansvar), samtliga nämnder och bolag.</p>	<p>KS: Den kommunkoncern-övergripande kemikalieplanen följs nu upp för första året i sin helhet. Se bilaga 1.</p> <p>SH: 🚩 Har infört kemikaliehanteringssystemet Eco-online. Riskbedömningar av kemikalierna kommer att göras och substitut till miljövänligare kemikalier tas fram.</p> <p>TB/TH: 🚩 Telge Bostäders kemikalielista har delvis setts över och utifrån riskbedömningar har ett antal produkter fasats ut alternativt ersatts, mer arbete behövs. Gul bedömning eftersom arbetet med översikten av kemikalieplanen kommer att fortsätta under 2020.</p> <p>TE: N/A.</p> <p>TI: 📈 Inför varje upphandling fyller beställare i upphandlingsstrategi avseende vad som ska köpas in. I denna strategi följs miljökrav upp, här ingår kemikalier</p> <p>TTE: 📈 Se kemikaliehantering.</p> <p>TÅ: 📈 För att identifiera och minska användningen av skadliga kemikalier har Telge Återvinning köpt in ett digitalt kemikaliehanterings-system som markerar kemikalier som finns på utfasningslistan och PRIO-listan, samt underlättar identifieringen av vilka kemikalier som kan ersättas av mindre skadliga kemikalier. Risk-bedömningar av nya kemikalier kan också utföras i systemet.</p> <p>TTX: 📈 Säkerhetsdatablad och kemikalielista är uppdaterade. Arbetar inte med farliga kemikalier</p>	<p>🚩 Arbetet med att minska användningen av kemikalier i organisationen är igång och flertalet åtgärder som inköp av kemikaliesystem samt utbildning av personal har genomförts under året. Målet bedöms som delvis uppfyllt för året.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.1 (forts)			<p>Tnät: För att identifiera och minska användningen av skadliga kemikalier har Telge Nät köpt in ett digitalt kemikalie-hanteringssystem som markerar kemikalier som finns på utfasningslistan och PRIO-listan, samt underlättar identifieringen av vilka kemikalier som kan ersättas av mindre skadliga kemikalier. Risk-bedömningar av nya kemikalier kan också utföras i systemet.</p> <p>TF: Under 2019 har ett projekt med Städning med ultrarent vatten bedrivits på Stadshuset. Det har inneburit att städkemikalier inom lokalvården har bytts ut mot ultrarent vatten och all städning utom viss toalettstädning utförs kemikaliefritt. Resultatet är mycket bra. En utvärdering kommer genomföras i slutet av februari, 1 år efter införandet. Efter det kommer vi se över möjligheten att byta ut städkemikalier på fler objekt. Städning med ultrarent vatten har genomförts på test på några andra objekt under 2019.</p> <p>MN: Miljökontoret använder få kemikalier i verksamheten och prioriterar i så fall inköp av miljömärkta produkter. Kontoret har under 2019 tagit initiativ till att utreda om det går att köpa in mer hållbarhetsanpassade arbetskläder, till exempel till Naturskolans pedagoger. Det skulle innebära kläder som också har mindre kemikaliebelastning. I kemikalieplanen har miljönämnden en åtgärd (nr 4.5.1) Att arbeta med kemikalier enligt sin tillsynsplan, med särskilt fokus på barns vardagsmiljö. Kommentar: Miljönämnden bevakar kemikalie-hanteringen hos företag samt i offentliga verksamheter som till exempel skolor och förskolor. Under 2019 har tillsyn gjorts i grundskolor med fokus på bland annat kemikaliehantering och städning. Nämnden har delat ansvar i kemikalieplanens åtgärder nr 4.2.1, 4.2.2, 4.3.1, 4.3.2 och 4.3.3, men dessa har inte varit relevanta i nämndens verksamhet under 2019.</p> <p>OM: MÅF: Använder sig av ramavtal som bör vara korrekta utifrån miljö- och klimatkrav. VFF: Inköp sker enligt avtal. Rutin är framtagen för hantering och inköp av kemikalier. Effekten kan inte ses ännu. Stab: Ej aktuellt på staben. Inga upphandlingar med stark kemikalie-påverkan har gjorts inom omsorgskontoret.</p> <p>ÄON: MÅF: Använder sig av ramavtal som bör vara korrekta utifrån miljö- och klimatkrav. HSL: Bedömer att målet är uppfyllt. Enheten har inte kemikalier som kan tas bort. Hemtjänst/ordinärt boende: Det finns diskmedel, tvättmedel och rengöringsmedel samt spolarvätska i verksamheten.</p> <p>SN: De flesta enheter som har inslag av praktisk verksamhet har en kemikalieförteckning.</p> <p>KFN: Har fått hjälp av Previa att gå igenom hantering av de kemikalier som måste hanteras inom verksamheten. Övriga enheter har gått över till att endast i nödfall använda medel som inte är miljövänliga och då i så små mängder som möjligt.</p>	

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.1 (forts)			<p>UN: 📈 Förskolan i Södertälje gjorde sin första utrensning av leksaker och andra produkter, kopplat till Giffri förskola, för flera år sedan. Medvetenheten kring dessa frågor är stor och under 2019 togs kommunens egna kemikalieplan i bruk. Utifrån denna fortsätter förskolorna sin utrensning och utfasning av produkter som inte är bra utifrån ett kemikalieperspektiv. Checklistan eller motsvarande krav finns med i upphandlingssammanhang för att säkerställa ett kemikalieperspektiv. Under året är det särskilt två upphandlingar som berörts av detta (se 4.3). Alla verksamheter ska i enlighet med egenkontrollen inventera och dokumentera kemiska produkter i kemikalieförteckningar. Miljökontoret är tillsynsmyndighet för detta.</p> <p>TN/SBN: 📈 Vi har införhandlat ett kemikalieprogram som heter Ecoonline. Som kommer att implementeras under 2020. Det hjälper oss att ha en bättre och gemensam översyn av våra kemikalier. Vi kommer att prova hetvattenmaskinen på invasiva arter som Jätteloka och Parkslide. Arter där vi tidigare använt kemikalier för bekämpning.</p> <p>KDN: 📈 Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd, kultur och fritidsnämnd, byggnads/ teknisk nämnd.</p> <p>Utbildningsnämnd Förskolan i Södertälje gjorde sin första utrensning av leksaker och andra produkter, kopplat till Giffri förskola, för flera år sedan. Medvetenheten kring dessa frågor är stor och under 2019 togs kommunens egna kemikalieplan i bruk. Utifrån denna fortsätter förskolorna sin utrensning och utfasning av produkter som inte är bra utifrån ett kemikalieperspektiv. Checklistan eller motsvarande krav finns med i upphandlingssammanhang för att säkerställa ett kemikalieperspektiv. Under året är det särskilt två upphandlingar som berörts av detta (se 4.3). Alla verksamheter ska i enlighet med egenkontrollen inventera och dokumentera kemiska produkter i kemikalieförteckningar. Miljönämnden är tillsynsmyndighet för detta.</p> <p>Kultur och fritidsnämnd Inom förening och anläggning har man i samarbete med Previa genomfört en inventering av kemiska produkter samt fasat ut sådana som bedömts som olämpliga och överflödiga. För de kemiska produkter som bedömts som olämpliga, men nödvändiga har rutiner för hantering upprättats. Vad gäller konstgräsplaner finns ett pågående kommunövergripande arbete för att byta till med miljövänliga fyllnadsalternativ. Man följer Naturvårdsverkets riktlinjer för konstgräsplaner med asfaltskanter, granulutfällor och begränsad vinterskötsel för att minska spridning av granulat.</p> <p>Byggnads/teknisk nämnd Samhällsbyggnadskontoret har införhandlat ett kemikalieprogram som heter Ecoonline, som kommer att implementeras under 2020. Det underlättar för att ha en bättre och gemensam översyn av kemikalier i verksamheten. Hetvattenmaskinen för att rensa bort ogräs kommer att testas på invasiva arter som Jätteloka och Parkslide, som tidigare bekämpats med kemikalier.</p>	

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.2	<p>Det övergripande målet för kommunens avfallsarbete är högre resurshushållning. EU:s avfallshierarki ska vara vägledande för avfallsarbetet på alla nivåer i Södertälje och det konkreta avfallsarbetet styrs och följs upp genom kommunens avfallsplan.</p> <p>Nuläge: Arbetet med den antagna avfallsplanens mål och åtgärder är påbörjat.</p>	<p>TN (samordningsansvar), TÅ, TB, TF, TH.</p>	<p>TN: Det pågår ett förbättringsarbete och i arbetet med nya avfallsplanen 2030 kommer det arbetet att förtydligas och förstärkas.</p> <p>TB/TH: BNI (bostadsnära insamling) är införd i 5 områden under 2019 (och påbörjat i fler områden), under 2019 har 851 bostäder fått sorteringsmöjlighet (målet för 2019 var 845 bostäder). Totalt har 2961 stycken hushåll i beståndet nu BNI.</p> <p>TÅ: Avfallshanteringen är en del i planprocessen. TÅ svarar aktivt på remisser och har direktdialog med byggherre för att nå hållbara insamlingsystem. TÅ ingår i olika forum på Sbk med syfte att förbättra dialog och förutsättningar att i tidigt stadium gynna återbruk och källsortering. Resurshushållning på ÅVC har utvecklats. Cyklar, textilier återbrukas och nya samarbeten med välgörenhetsorganisationer har upprättats för att utöka återbruket. Tillsammans med Telge Bostäder har ett pilotprojekt Kvarternära ÅVC i Lina inletts. För statistik- se uppföljning av avfallsplan</p> <p>TF: Telges nuvarande och tidigare miljökrav (gällande i några pågående projekt 2019) har kravställningar som innebär att målsättningen i avfallsplanen på att minst 70 viktprocent av det ickefarliga bygg- och rivningsavfallet ska återanvändas eller återvinnas. Uppföljning av samtliga större mål & budgetprojekt och ombyggnadsprojekt har utförts under 2019 och kraven har efterlevts.</p> <p>Massbalans och minskade transporter av massor: Krav M4: Återvunnet fyllnadsmaterial och krav M5: Återvinning vid rivning till att skapa massbalans i projekten, lokalt återbruk av massor och material samt minska transporter av massor. Under 2019 har inte redovisats några projekt där dessa krav beaktats och följts upp.</p>	<p> Ett omfattande område som kräver flera aktörers samarbete. Södertälje kommun prioriterar arbetet och driver frågan med berörda aktörer genom olika konkreta projekt. Nya avfallsförordningar, kring insamling av förpackningsmaterial och returpapper, kommer på sikt resultera i en högre andel insamling av hushållsavfall från bostadsfastigheter. Under 2019 påbörjades, genom workshops och föreläsningar, arbetet med att ta fram en ny avfallsplan och nya föreskrifter och dessa dokument kommer att färdigställas under 2020. Avfallstaxan kommer också omarbetas för att bland annat öka styrning mot maskinell tömning. Telge Fastigheter och Telge Bostäder arbetar aktivt med att erbjuda fastighetsnära insamling av förpackningsmaterial till alla sina hyresgäster.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.3	<p>Andelen miljömärkta varor och tjänster ska öka och följas upp. Kommunen ska ställa avancerade miljökrav som följs upp i de prioriterade områdena: giftfri förskola, begränsad klimatpåverkan och sociala villkor.</p> <p>Vid upphandling ska livscykelperspektiv, som även omfattar ekonomiska aspekter, beaktas.</p> <p>Nuläge: 2015 finns ingen systematisk uppföljning.</p>	<p>TI (samordningsansvar), alla nämnder och bolag.</p>	<p>TI: -</p> <p>SH: Miljöhänsyn tas vid upphandlingar för att få miljömässiga och hållbara produkter och tjänster. Under 2019 installerade hamnen Telges största solcellsanläggning upphandlad med krav enligt Sunda Hus.</p> <p>TB/TH: Telge Bostäder använder sig av sitt interna miljökravsdokument "Miljökrav vid byggande och förvaltning av lokaler och bostäder" vid upphandlingar. Dessa krav gäller utöver kraven i BBR (Boverkets byggregler). 13,5% av kraven är direkt kopplade till materialval, dessa krav följs upp via materialdatabasen SundaHus. Genomgång och revidering av dokumentet kommer genomföras under 2020.</p> <p>TE: Vi följer Telge Inköps krav i upphandlingar.</p> <p>TTE: 2017 års Ekoproduktvärde 26,7% ska öka. Värde 2019 34,8% erhålls från kostenheten Södertälje kommun.</p> <p>TÅ: Där så är möjligt läggs detta in i upphandlingen.</p> <p>TTX: N/A. Inga upphandlingar.</p> <p>Tnät: Där så är möjligt läggs detta in i upphandlingen.</p> <p>TF: Telge Fastigheter använder sig av sitt interna miljökravsdokument "Miljökrav vid byggande och förvaltning av lokaler och bostäder" vid upphandlingar. Dessa krav gäller utöver kraven i BBR (Boverkets byggregler). 13,5% av kraven är direkt kopplade till materialval, dessa krav följs upp via materialdatabasen SundaHus. Genomgång och revidering av dokumentet kommer genomföras under 2020.</p> <p>MN: Har inte gjort några sådana upphandlingar under 2019.</p> <p>ÅON/OM: Södertälje kommun är med som avtalspart i olika upphandlingar. Uppföljningar görs inte per nämnd.</p> <p>SN: Detta regleras genom upphandling. Socialkontoret har inte någon samlad statistik för andelen miljömärkta varor och tjänster. Detta bör kunna följas upp av Telge Inköp.</p> <p>KFN: Väljer så ofta det är möjligt miljömärkta varor i samtliga verksamheter.</p> <p>UN: I de upphandlingar som genomförs har Södertälje kommun en uppförandekod som anbudsgivare förbinder sig att sträva mot. Uppförandekoden bygger på FN:s Global Compacts tio principer inom områden som mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och miljö. Under året har särskilt två upphandlingar genomförts där utbildningsnämndens verksamheter berörs; hobby- och lekmaterial samt städ- och hygienmaterial. I båda dessa upphandlingar har kommunens kemikalieplan eller motsvarande krav funnits med för att säkerställa ett kemikalieperspektiv. Även delar av Upphandlingsmyndighetens miljökrav har funnits med, särskilt baskrav men även avancerade krav där det varit applicerbart (hobby- och lekmaterial). I upphandlingen av städ- och hygienmaterial har utbildningskontoret säkerställt kravställning på särskilda miljömärkta varor när det gäller exempelvis blöjor och olika typer av papper och torkservetter som frekvent används i verksamheterna.</p>	<p> Målet om miljökrav i upphandlingen fortsatta prioriterad. Kommunen ställer och följer upp miljö- och klimatkrav generellt. Målet och arbetet föreslås ges mer resurser för att möjliggöra ett systematiskt helhetsgrepp på frågan för att ytterligare minska utsläpp och miljöbelastning från kommunens egna konsumtion.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.3 (forts)			<p>TN/SBN: ▲ Hårdare miljökrav gällande kemiska produkter och utsläpp av växthusgaser har ställts inom ett nytt ramavtal för park- och markarbeten. Vid mindre upphandlingar och direktinköp läggs stor vikt på hållbara material, ex. vid inköp av redskap till komplementodling.</p> <p>KDN: ▲ Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd, kultur och fritidsnämnd, byggnads/ teknisk nämnd.</p> <p>Utbildningsnämnd I de upphandlingar som genomförs har Södertälje kommun en uppförandekod som anbudsgivare förbinder sig att sträva mot. Uppförandekoden bygger på FN:s Global Compacts tio principer inom områden som mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och miljö. Under året har särskilt två upphandlingar genomförts där kommunalnämndernas pedagogiska verksamheter berörs; hobby- och lekmaterial samt städ- och hygienmaterial. I båda dessa upphandlingar har kommunens kemikalieplan eller motsvarande krav funnits med för att säkerställa ett kemikalieperspektiv. Även delar av Upphandlingsmyndighetens miljökrav har funnits med, särskilt baskrav men även avancerade krav där det varit applicerbart (hobby- och lekmaterial). I upphandlingen av städ- och hygienmaterial har utbildningskontoret säkerställt kravställning på särskilda miljömärkta varor när det gäller exempelvis blöjor och olika typer av papper och torkservetter som frekvent används i verksamheterna.</p> <p>Kultur och fritidsnämnd Miljökrav ställs vid upphandling t ex av konstgräs. Ung fritid avropar alltid miljömärkta varor och tjänster.</p> <p>Byggnads/teknisk nämnd Hårdare miljökrav gällande kemiska produkter och utsläpp av växthusgaser har ställts inom ett nytt ramavtal för park- och markarbeten. Vid mindre upphandlingar och direktinköp läggs stor vikt på hållbara material, ex. vid inköp av redskap till komplementodling.</p>	

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.4	<p>Andelen av kommunens ekologiska livsmedelsinköp ska årligen öka.</p> <p>Nuläge: Samtliga kommunägda skol- och förskolekök är KRAV-certifierade och de ekologiska livsmedlen i hela den kommunala organisationen uppgick år 2016 till 56 % vilket är en minskning från 2015 med 1 %.</p>	<p>UN (kostnheten är samordningsansvarig), ÄON, OM, KDN, SN.</p>	<p>UN: 72 % (62,6 % år 2018)</p> <p>OM: VFF: Där inköp av mat förekommer väljer den enskilde själv. Målet är att handla ekologiskt, ingen mätning förekommer.</p> <p>SN: 40,6%</p> <p>ÄON: -</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd.</p> <p>Utbildningsnämnd Andelen ekologiska livsmedel i kommunalernas pedagogiska verksamheter under 2019 anges nedan samt andelen för 2018 inom parantes: Enhörna 72,2 % (67,1 %) Järna 68,8 % (65,0 %) Höle-Mörkö 76,0 % (71,4 %) Vårdinge-Mölnbo 72,0 % (65,0 %)</p> <p>Orsaken till ökad andel ekologiska livsmedel är att kommunen har ett nytt avtal på plats sedan december 2018 där många konventionella produkter ersatts med ekologiska produkter.</p>	<p> Andelen ekologiska livsmedel uppgick till 63 % totalt för kommun-koncernen som helhet. Vissa verksamheter (t.ex. caféer, hemkunskapen, äldreboenden samt TomTit/Telge-bolagen) ligger lägre än UN ger ett lägre resultat för kommunkoncernen som helhet. En anledning till detta kan vara priset och att många verksamheter måste sälja sina produkter och att marknaden/konsumenten inte är redo för prisbild. Andra verksamheter, t.ex. hemkunskapen och äldreboenden, har en liten budget för livsmedelsinköp. Det är inte heller tydligt om alla verksamheter känner till kommunens mål samt om kunskapen kring avtal och uppföljning är tillräcklig. Kostnheten har inte möjlighet att höja sin eko-andel mer, för att på så sätt öka den totala andelen för kommunkoncernen, på grund av att tillgången av ekologiska varor och prisbild börjar bli ansträngd då de närmar sig 75 %. Dessutom köper kostnheten varor från lokala aktörer så som DeVilda (där kostnheten inhandlar så mycket leverantören kan leverera av köttfärs och grytbitar men viltkött kan inte eko-certifieras), Under Tallarna samt Eko-Odlarna. De två sistnämnda kan inte leverera statistik till kommunens uppföljningssystem pga. tekniska utmaningar och finns därmed inte med i statistiken.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.5	<p>Södertälje kommun ska i sina avtalsupphandlingar skapa förutsättningar, inom ramen för LOU, för att få in mer produkter som producerats lokalt, regionalt och nationellt, så att inköpsandelen främst ökar för produktgrupperna kött, ägg och mejeri, grönsaker, spannmål men även övriga produktgrupper som finns att tillgå.</p> <p>Nuläge: Statistiken är idag bristfällig och täcker endast delar av de lokala och regionala produkterna.</p>	<p>UN (kost-enheten samordningsansvarig), KS, TI.</p>	<p>UN: Viltkött från DeVilda; Mjök från Järna Mejeri; Grönsaker från Under Tallarna och EkoOdlarna; Spannmål, pasta, baljväxter mm. från Saltå Kvarn och Lantmännen. Stor andel svenska produkter i stora grossistavtalet. All drickmjök från Arla kommer från gårdar inom Stockholms Län. Vi handlar upp och efterfrågar när det finns produkter tillgängliga och LOU tillåter det.</p> <p>TI: Inför varje upphandling fyller beställare i upphandlingsstrategi avseende vad som ska köpas in. I denna Strategi följs Miljökrav krav upp</p>	
4.6	<p>Andelen källsorterat klosettavfall som hygieniseras och återförs till odling ska öka.</p> <p>Nuläge: Källsortering av avfallsfraktioner ger generellt bättre förutsättningar att uppnå renare kretslopp för växtnäring. I kommunen finns återföringssystem för källsorterat klosettavfall genom anläggningen vid Hölö. Därutöver finns lantbruk som tar emot källsorterad humanurin för användning i odling.</p>	<p>MN (samordningsansvar), TN, TÅ, Tnät, SBN</p>	<p>MN: Fler hushåll installerar avloppssystem där klosettavfall sorteras, som en konsekvens av miljönämndens löpande tillsyn.</p> <p>TÅ: Telge Återvinning separerar det fasta klosettavfallet från kontorsbyggnader i separat tank. Tanken töms kontinuerligt och avfallet transporteras till Syvab för hygienisering och återföring till odlingsmark.</p> <p>Tnät: Miljökontoret önskar att vacumtoaletter installeras i nybyggen. De bedriver "försäljningsarbetet" men kunden väljer själv så länge deras anläggning uppfyller uppställda miljökrav. Alla Vacuum-wc i Södertälje kommun går till Hölö Våt-kompost oavsett vart de ligger. Tankar (med svartvatten) i områdena Hölö/Mörkö/Järna dvs i närheten av Hölö våtkompost prioriteras till denna anläggning. I de ifall kunden har en BDT anläggning går de inte till Hölö våtkompost.</p> <p>SBN: </p>	 Målet bedöms som uppfyllt för år 2019 då andelen hushåll som installerat systemen ökat.

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.7	<p>Kunskapen och medvetenheten om miljöfrågor, hållbar konsumtion samt värdet av biologisk mångfald och ekosystem ska öka.</p> <p>Nuläge: Arbetet med att sprida och höja kunskapsnivån om hållbar utveckling i kommunen pågår inom många områden, t.ex. Hållbara kartan, Miljönären för bättre källsortering, Energi- och klimatrådgivning. Inom Naturcentrum sker utbildning av skolelever och lärare om natur och hållbar utveckling (med utomhuspedagogiska metoder), naturvård, naturskydd, guidningar för allmänheten m.m.</p>	<p>MN (samarordningsansvar), KS, UN, KDN i samverkan med alla nämnder och bolag.</p>	<p>MN: Miljönämnden arbetar kontinuerligt med att sprida kunskap och medvetenhet om miljöfrågor inom sina ansvarsområden. Det görs integrerat inom naturskolans verksamhet, genom evenemang och guidningar samt även inom tillsynen.</p> <p>SH: Vi deltar inom olika forum för miljö och hållbarhet. Erfarenhetsutbyte med andra hamnar. Vi följer noga teknikutvecklingen inom logistik.</p> <p>TB/TH: </p> <ul style="list-style-type: none"> Intern miljöutbildning framtagen (enhetsanpassade), 2 enheter har genomgått utbildning 2019, det planeras för ytterligare interna utbildningar under 2020. På AOBos Trivseldagar: informering aktiviteter gällande återvinning (sopsorteringstävling) och pollinering genomfördes (bygge av insekshotell) med hyresgäster. Ekosystemslingan i Lina Hage som invigdes den 7 juni 2019 syftar till att öka kunskapen och medvetenheten gällande ekosystem och ekosystemtjänster för invånarna i Södertälje kommun. Där har den första honungen skördats med hjälp av barn ungdomar i området. Miljötvättstugan i Mariekäll har fått ett gott mottagande och tvättning utan tvättmedel fungerar bra för hyresgästerna, även många intresserade på studiebesök där TB är ett föredöme. Bolagsintern information om miljöpåverkan vid möten (FN:s globala mål) samt hänvisning till informationsserie från Telge AB på intranätet. Införande av BNI fortsätter med information i samband med invigning av nya miljörum och platser. Hyresgäster som utbildats via kommunen fortsätter med frivilligt arbete som informatörer om sopsortering genom dörrknackning i Hovsjö och Lina. Pollineringsångar som främjar pollinering har i Hovsjö anlagts av feriepraktikanterna, även kunskapen om pollinerings betydelse har stärkts. Under en "Kanalåret 2019-aktivitet" användes en eldriven båt för att minimera miljöpåverkan och visa på alternativ. <p>TE: Vi utbildar kontinuerligt våra medarbetare i dessa frågor.</p> <p>TI: Inför varje upphandling fyller beställare i upphandlingsstrategi avseende vad som ska köpas in. I denna Strategi följs både Miljökrav och Sociala krav upp.</p> <p>TTE: Ekosystemtjänstslinga framtagen för att kommunicera FN:s 17 miljömål, sol, vind och vattenenergi. Programutveckling inom Agenda 2030 mot lärare, elever, företag och allmänhet. Nya experiment i huset. Internutbildningar.</p> <p>TÅ: Arbetet med informationsaktiviteter om återvinning, återbruk och avfalls-hantering har pågått kontinuerligt och arbetet fortlöper framgent. Vi använder oss bl a av tryckt informationsmaterial, arbete med hemsidan, filmer, annonsering, digital media, studiebesök, nudging, events och genom mötet med medborgare samt kunder.</p> <p>TTX: Vi utbildar oss kontinuerligt genom Telge koncernens utbud.</p>	<p> Huruvida kunskapen och medvetenheten hos målgrupperna har ökat är dessvärre svårt att följa upp men flertalet åtgärder har genomförts under året och bedömningen är att dessa på olika sätt bör ha bidragit till måluppfyllelsen och målet bedöms därför uppfyllt för 2019.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.7 (forts)			<p>Tnät: Arbetet med informationsaktiviteter om elnät, fjärrvärme, vatten och avlopp samt stadsnät har pågått kontinuerligt och arbetet fortlöper framgent. Telge Nät använder oss bl a av tryckt informations-material, arbete med hemsidan, filmer, annonsering, digital media, studiebesök, nudging, events och genom mötet med medborgare samt kunder. Från 2020 står vi även för busstransporten för skolelever som åker på studiebesök hos Syvab.</p> <p>TF: Interna miljöutbildningar har genomförts på bolaget dels på den årliga miljödagen den 26 september 2019 och utbildning i SundaHus Miljödata den 4 december 2019. På miljödagen utbildades samtliga medarbetare inom Telges miljökrav samt hållbart byggande.</p> <p>OM: MÅF: Har bildat en miljögrupp på enheten för att hålla dessa frågor levande. VFF: Om det framkommer i den årliga utredningen att det finns behov av åtgärder, hanteras dessa frågor. Stab: Har arbetat med implementering av Miljönären i samverkan med miljökontoret.</p> <p>ÅON: MÅF: En miljögrupp har bildats för att hålla dessa frågor levande. HSL: Inget som har diskuterats. Hemtjänst/Ordinärt boende: Diskussion utifrån årlig utredning i SMART. Stab: Har arbetat med implementering av Miljönären i samverkan med miljökontoret.</p> <p>SN: Kunskap och information om miljöfrågor och hållbar konsumtion har förmedlats i till deltagarna inom arbetsmarknadsverksamheten.</p> <p>KFN: Våra verksamheter arbetar kontinuerligt med att informera och berätta om brukandet av naturresurser, konsekvenser av industrialisering, urbanisering mm på många olika sätt.</p> <p>UN: Verksamheterna använder kommunens standard för källsortering; Miljönären, vilket ger en bättre avfallshantering samtidigt som det ger verksamheterna ett pedagogiskt verktyg för att arbeta med kretslopp och hållbar utveckling. Många verksamheter deltar i skräpplockardagen som kommunen anordnar i samverkan med Håll Sverige Rent. Ett fåtal exempel finns även på verksamheter som samverkar med exempelvis Under Tallarna och kommunens odlingsrådgivare. Samtliga verksamheter har ett läroplansuppdrag som innebär att man ska ge barn och elever kunskap om hur man kan bidra till en hållbar utveckling - såväl ekonomisk och social som miljömässig. Inom förskolan förstärks detta av tillgången till ReMida, kommunens kreativa återvinningscentrum, där restmaterial återanvänds och får nytt liv i barns lek och lärande.</p>	

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.7 (forts)			<p>SBN/TN: Det har budgetats in till öppna föreläsningar om bl.a. vikten av pollinerande insekter och i olika planarbeten har biologisk mångfald och ekosystemtjänster lyfts fram. Stadshushonungen har använts som ett kommunikationsverktyg för att lyfta pollinering som EST. Kommunikation kring Pollineringsplanen bland annat genom att uppmärksamma vår bikupa och vikten av ekosystemtjänster både på webbsidor och sociala medier. Vi visade upp hur vi omvandlade kommunens gräsytor till ängsytor och uppmanade andra att följa efter. Likaså med insektshotell. Varje år genomför Södertälje kommun kampanjen Håll Södertälje Rent. Kampanjen syftar till att öka medvetenhet kring nedskräpning men den har olika tema varje år och den bidrar till att öka kunskapen och medvetenheten om miljöfrågor, hållbar konsumtion samt värdet av biologisk mångfald, antal deltagare 2019 var över 6000. Naturskolan har bland annat anordnat utbildningen återvinn eller försvinn.</p> <p>KS: Genom den kommunala energi- och klimatrådgivningen har bostadsrättsföreningar, företagare och privatpersoner fått opartisk och kostnadsfri rådgivning och information om laddplatser, solenergi och energieffektivisering i stort. Detta har genomförts bl.a. genom seminarier, studiebesök och hembesök. Hösten 2019 arrangerades ett informationsseminarium om solpaneler. Målgruppen var BRF:er och privatpersoner och 75 personer deltog. I samband med föreläsningen fanns utställare på plats för att informera om sina produkter samt att Telge Energi berättade om möjligheten att välja enbart sol i elavtal samt om möjligheterna att sälja tillbaka sitt överskott av solenergi. Utöver detta var en BRF på plats för att berätta om föreningens lyckade satsning på solenergi.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd.</p> <p>Utbildningsnämnd Förskola och skola använder kommunens standard för källsortering; Miljönären, vilket ger en bättre avfallshantering samtidigt som det ger verksamheterna ett pedagogiskt verktyg för att arbeta med kretslopp och hållbar utveckling. Många verksamheter deltar i skräpplockardagen som kommunen anordnar i samverkan med Håll Sverige Rent. Samtliga verksamheter har ett läroplansuppdrag som innebär att man ska ge barn och elever kunskap om hur man kan bidra till en hållbar utveckling - såväl ekonomisk och social som miljömässig. Inom förskolan förstärks detta av tillgången till ReMida, kommunens kreativa återvinningscentrum, där restmaterial återanvänds och får nytt liv i barns lek och lärande. Förskolan i Järna har utöver detta samverkat med Under Tallarna för att ge barnen kunskap om ekologisk odling. Det som de tillsammans odlat har sedan tillagats och ätit på förskolan.</p>	

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.8	<p>Det kött som köps in till kommunens verksamheter skall vara producerat enligt svensk djurskyddslagstiftning och i så stor utsträckning som möjligt vara ekologiskt producerat eller viltkött.</p> <p>Nuläge: Andelen svenskt kött uppgick år 2015 till 84 %. 43 % av köttinköpen är ekologiska.</p>	<p>UN (kostenheten samordningsansvarig), ÅON, OM, KDN, SN.</p>	<p>UN: Total andel inköpt kött (nöt, fågel, fläsk, lamm) år 2019 är 116 161 kg varav 62,9 % är ekologiskt. Andelen svenskt kött (nöt, fläsk, lamm) är 99,1 %. Allt kött som finns på avtal följer svensk djurskyddslagstiftning.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd.</p> <p>Järna: 11 290 kg, eko 53,3 %, svenskt 99 % Enhörna: 3561 kg, eko 46,3 %, svenskt 96,4 % Hölö/Mörkö: 4651 kg, eko 67,7 %, svenskt 99,7 % Vårdinge/Mölnbo: 1657 kg, eko 50,3 %, svenskt 98 %</p> <p>OM: VFF: Där inköp av mat förekommer väljer den enskilde själv. Målet är att handla ekologiskt, ingen mätning förekommer.</p> <p>SN: Total andel inköpt kött (nöt, fågel, fläsk, lamm) år 2019 är 955 kg, inget inköp av viltkött. Andelen svenskt kött (nöt, fågel, fläsk, lamm) är 75,4% och andelen ekologiskt är 19,3%. Allt kött som finns på avtal följer svensk djurskyddslagstiftning. Andelen svenskt kött och ekologiskt kött är högre än 2018, varför målstatusen bedöms vara grön trots att mätningen i förhållande till målsättningen "i så hög utsträckning som möjligt" inte låter sig göras.</p> <p>ÅON: Kostenheten: Totalt andel inköpt kött (nöt, fågel, fläsk, lamm) år 2019 är 38 547 kg varav 26,1 % är ekologiskt. Andelen svenskt kött (nöt, fläsk, lamm) är 91 %. Allt kött som finns på avtal följer svensk djurskyddslagstiftning. Andel inköpt ekologiskt för äldreomsorgens verksamheter är 43,7 %.</p>	<p> Den övergripande bedömningen är att målet delvis är uppfyllt. Andelen ekologiskt kött inom framför allt omsorg, social samt äldreomsorgen behöver öka för att nå målet. Däremot är andelen svenskt kött generellt hög för samtliga nämnder.</p>
4.9	<p>Södertälje kommun skall sträva efter att enbart servera fisk som är grönlistad i WWFs fiskeguide och därmed hållbart producerad eller fiskad från hållbara bestånd.</p> <p>Nuläge: Ungefär 12 % av fisken som serverades under 2015 var gullistad. Detta bland annat för att uppfylla krav om näringsriktiga måltider. Arbetet med att byta ut den gullistade fisken mot mer hållbara alternativ är påbörjat. För vit fisk är tillgången på hållbara alternativ god.</p>	<p>UN (kostenheten samordningsansvarig), ÅON, OM, KDN, SN.</p>	<p>UN: Andelen inköpt MSC-märkt fisk är 73,8 %. Den fisk som köpts in som inte är MSC-märkt är främst lax. Den enda fisken som idag inte är grönlistad hos WWF som idag finns på avtal. Arbetet fortsätter med att fasa ut icke certifierad lax samt att hitta näringsmässigt likvärdiga alternativ till den feta fisken/lax. All övrig fisk som finns på avtal är MSC-märkt och/eller grönlistad hos WWF.</p> <p>OM: VFF: Där inköp av mat förekommer väljer den enskilde själv maten. Målet är att handla ekologiskt, ingen mätning förekommer.</p> <p>SN: Andelen inköpt MSC-märkt fisk är 56,9%. Den fisk som köpts in som inte är grönlistad hos WWF är främst lax. Den lax som finns på avtal är både certifierad och icke certifierad, all övrig fisk är MSC-certifierad och/eller grönlistad enligt WWF. Användandet av lax ska minska.</p> <p>ÅON: Kostenheten: Andelen inköpt MSC-märkt fisk är 60,8 %. Den fisk som köpts in som inte är grönlistad hos WWF är främst lax. Den lax som finns på avtal är både certifierad och icke certifierad, all övrig fisk är MSC-certifierad och/eller grönlistad enligt WWF. Användandet av lax ska minska.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd.</p> <p>Utbildningsnämnd</p> <p>Den fisk som köpts in som inte är MSC-märkt är främst lax. Den enda fisken som idag inte är grönlistad hos WWF som idag finns på avtal. Arbetet fortsätter med att fasa ut icke certifierad lax samt att hitta näringsmässigt likvärdiga alternativ till den feta fisken/lax. All övrig fisk som finns på avtal är MSC-märkt och/eller grönlistad hos WWF.</p> <p>Andelen inköpt MSC-märkt fisk: Enhörna: 81,5 %. Järna: 72,8 %. Hölö-Mörkö: 79,2 %. Vårdinge-Mölnbo: 76,4 %.</p>	<p></p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.10	<p>För att öka kunskapen om ekosystemtjänsters nytta för såväl människa och miljö ska dessa på olika sätt synliggöras i kommunen.</p> <p>Nuläge: Idag finns ingen strategi eller uttalad gemensam syn på arbetet med ekosystemtjänster.</p>	<p>SBN (samordningsansvar), TN, KFN, MN, TF, TB, TH.</p>	<p>SBN/TN: </p> <ul style="list-style-type: none"> Utfört bevarandeåtgärder i allen vid Farsta gård. Utfört utredning om vandringshinder i Ålöström Tillhandahållit mark åt miljökontoret för våtmarksåtgärder i Tveta. Arbetet med att omvandla gräsmattor till äng på kommunal parkmark har fortsatt under året. Inom arbetet med pollineringsplanen har åtgärder för att bevara och stärka viktiga ytor för pollinatörer förEslagits <p>TB/TH: </p> <ul style="list-style-type: none"> AOBos Ekosystemslinga invigdes under 2019, slingans syfte är att öka kunskapen och medvetenheten gällande ekosystemtjänster. Vid nya pollineringsängar i Hovsjö finns informationsskyltar där hyresgästerna kan läsa om vad ängsblommorna kan bidra med. På Trivseldagar informerades det om pollinering och bin, samt byggdes insektshotell. <p>TF: I flera utemiljöprojekt på skol- och förskolegårdar har Telge fastigheter under 2019 tillfört ekosystemtjänster som bidrar till naturpedagogiken, såsom odlingsytor, fågelholkar, fjärilsäng och blommande äng för bin. Se även redovisning av mål 3.10</p> <p>MN: Uppdatering har gjorts av informationsskyltar som informerar om naturmiljöer med stor betydelse som ekosystemtjänster.</p>	<p> Flertalet åtgärder är genomförda under 2019 och målet bedöms som uppfyllt för året.</p>

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.11	<p>Minska utsläppen av mikroplaster.</p> <p>Nuläge: Finns idag ingen kartläggning över mikroplaster i kommunen.</p>	TN (samordningsansvar), samtliga nämnder och bolag	<p>TN/SBN: Vid planering av parker och lekplatser läggs stor vikt på materialval för att minimera risken för utsläpp av mikroplaster.</p> <p>SH: Ingår i nätverkande med andra hamnar i Sverige, där frågan diskuteras. Vidare ses logistiken kontinuerligt över inom hamnområdet för att minimera onödiga transporter.</p> <p>TB/TH: </p> <ul style="list-style-type: none"> • Av säkerhetsskäl installerades gummiunderlag på vissa ställen av Hovsjö aktivitetspark. • I det uppdaterade miljökravsdokumentet "Telges miljökrav i byggnad och förvaltning" från 2018 finns bland annat ett krav (krav U5) gällande gummiunderlag som går ut på att gummiasfalt, gummiunderlag och konstgräs i första hand ska undvikas. <p>Gul bedömning då arbete med att minska mikroplaster finns, men att avsteg från kravet gjordes under 2019.</p> <p>TE: Har miljökrav i våra upphandlingar</p> <p>Ti: Inför varje upphandling fyller beställare i upphandlingsstrategi avseende vad som ska köpas in. I denna Strategi följs Miljökrav krav upp och här ingår Mikroplaster.</p> <p>Inom enheten har vi även med att minska de interna användandet av plaster och är medtaget i våra hållbarhetsmål.</p> <p>TTE: Sopsortering Miljönären, plastbantning i Förskolan. Medvetet sortiment i butik.</p> <p>TÅ: Under 2018 har Telge Återvinning identifierat möjliga källor till utsläpp av mikroplaster. Källorna är: Tvätt av arbetskläder, däckslitage, plastrester från gröna påsen, nedskräpning från transporter till och från anläggningen, samt plastrester från krossning av brännbart material. Telge AB via miljöstaben samordnar eventuellt framtagande av handlingsplan för samtliga bolag i koncernen</p> <p>TTX: Vår kärnverksamhet är renhållning</p> <p>Tnät: Under 2018 har möjliga källor identifierats till utsläpp av mikroplaster exempelvis via dagvattenutsläpp. Telge AB via miljöstaben samordnar eventuellt framtagande av handlingsplan för samtliga bolag i koncernen.</p> <p>TF: Inom de projekt som bedrivits 2019 har Telge fastigheter inom flera utemiljöprojekt valt att frångå gummiplattor som fallskydd till fördel för bark/flis. Ytor med konstgräs utan fyllning har anlagts på skol- och förskolegårdar. Detta har motiverats inom projekten utifrån ett skötselperspektiv samt svårigheten att få till en hållbar grönyta i en hårt belastad miljö. Inom de aktuella projekten har ytorna med konstgräs begränsats. Telges miljökrav tillämpas där det av krav U5: Gummiunderlag framgår att gummiasfalt gummiplattor samt konstgräs undviks i första hand, annars väljs detta i samråd med beställaren.</p> <p>MN: Sju av nio kommunala konstgräsplaner har fått tillsyn. Brister konstaterades angående egenkontroll, granulatfällor och rutiner för spelare. Uppföljning av brister ska genomföras 2020.</p> <p>OM: Beskrivning saknas, övergripande åtgärder i form av bland annat kartläggning av förekomsten av mikroplaster i organisationens varor och produkter har ej gjorts.</p>	

#	Mål	Ansvar	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar av miljöstrateg
4.11 (forts)			<p>SN: Nämndens verksamheter har under året förberett för införande av källsorteringssystemet Miljönären.</p> <p>ÅON: Beskrivning saknas, övergripande åtgärder i form av bland annat kartläggning av förekomsten av mikroplaster i organisationen s varor och produkter har ej gjorts.</p> <p>KFN: Hänsyn tas till kemikalieplanen vid inköp av nya konstgräsplaner. Kontoret arbetar efter nya riktlinjer för att förhindra spridning av microplaster i naturen.</p> <p>UN: Verksamheterna och särskilt förskolan är, tack vare arbetet med Giffri förskola och kommunens framtagna Kemikalieplan, restriktiva när det gäller inköp av plastprodukter. Kunskapen är generellt sett stor i denna fråga och särskilt hos de som ansvarar för inköp i verksamheterna. Inom förskolan arbetas det dessutom mycket med naturens egna material utifrån den inspiration som verksamheten tar från Reggio Emilia. Andra produkter som kan finnas och innehåller plast, exempelvis madrasser, är under utfasning. När nya inköp görs tas stor hänsyn till miljöperspektivet, båda vid upphandling och vid inköp.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd, kultur och fritidsnämnd, byggnads/ teknisk nämnd. En sammanvägning av bedömningarna av måluppfyllelsen har gjorts. Avvikande bedömning rapporteras under respektive rubrik.</p> <p>Utbildningsnämnd De pedagogiska verksamheterna och särskilt förskolan är, tack vare arbetet med Giffri förskola och kommunens framtagna Kemikalieplan, restriktiva när det gäller inköp av plastprodukter. Kunskapen är generellt sett stor i denna fråga och särskilt hos de som ansvarar för inköp i verksamheterna. Inom förskolan arbetas det dessutom mycket med naturens egna material utifrån den inspiration som verksamheten tar från Reggio Emilia. Andra produkter som kan finnas och innehåller plast, exempelvis madrasser, är under utfasning. När nya inköp görs tas stor hänsyn till miljöperspektivet, båda vid upphandling och vid inköp. Bedömningen av målet är grön.</p> <p>Kultur och fritidsnämnd Vid konstgräsplaner begränsas spridningen genom asfaltskanter, granulatfällor, starkt minskad vinterskötsel och särskild metod för plogning och uppsamling. Befintligt granulat byts successivt mot miljövänligare alternativ. Bedömningen av målet är röd.</p> <p>Byggnads/teknisk nämnd Vid planering av parker och lekplatser läggs stor vikt på materialval för att minimera risken för utsläpp av mikroplaster. Bedömningen av målet är gul.</p>	

Bilaga 1:

Uppföljning av Södertälje kommuns kemikalieplan 2019–2021

Södertälje kommuns kemikalieplan antogs av kommunfullmäktige den 6 december 2018 och är en förlängning av kommunkoncernens miljö- och klimatprogram. Planen är indelad i fyra åtgärdsområden Kemiska produkter, Upphandling och inköp, Bygg och anläggningsmaterial samt Tillsyn och egenkontroll. På grund av barns särskilda känslighet ges särskilt fokus till kemikalier i barns vardag. I tabellen nedan redovisas de åtgärder i kemikalieplanen som respektive nämnd eller bolag ansvarar för samt vilket mål (i tabellen kallad referensmål) i miljö- och klimatprogrammet som målet kopplar till.

Åtgärdsområde: Kemiska produkter

Åtgärd		Ansvar	Referensmål	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar miljöstrateg
4.2.1	Kemiska produkter ska inventeras och dokumenteras i kemikalieförteckningar.	ALLA	4.1	<p>MN: Ej relevant i nämndens verksamhet under 2019.</p> <p>TB/TH: Inventering av Telge Bostäders kemikalielista påbörjades under hösten 2019. Uppdatering fortsätter under 2020. Gul bedömning eftersom det är ett pågående arbete.</p> <p>SH: Kemikalieförteckningen finns nu i systemet Ecoonline.</p> <p>TF: Kemikalier hanteras inom Telge fastigheters lokalvård som bedrivs i egen regi för del av fastighetsbeståndet och extern stöd i resterande del, viken följs upp av våra lokalvårdscontrollers. Enligt avtal får de kemikalier som används inte innebära risker från hälso- eller miljösynpunkt. Kemikalieförteckning finns med uppgifter om omfattning och användning finns för lokalvården i egen regi. Sammanställning och redovisning av de kemikalier som används inom den externa lokalvården finns. Orsaken till GUL färgkodning är att det under 2019 saknades en sammanställning genom en kemikalieförteckning där omfattning och användning framgår (dock gäller detta enligt lagstiftningen endast för kemikalier som är hälso- eller miljöfarliga).</p> <p>Tnät: För att identifiera och minska användningen av skadliga kemikalier har Telge Nät köpt in ett digitalt kemikalie-hanterings-system som markerar kemikalier som finns på utfasningslistan och PRIO-listan, samt underlättar identifieringen av vilka kemikalier som kan ersättas av mindre skadliga kemikalier. Riskbedömningar av nya kemikalier kan också utföras i systemet.</p> <p>TE: Har miljökrav i våra upphandlingar</p> <p>TI: N/A, TI hanterar inga kemikalier</p> <p>TTE: Se kemikalieförteckning</p> <p>TTX: Kemikalielistan är uppdaterad</p> <p>Telge AB: Kemikalieförteckning/kemikalielista och riskbedömningar finns för samtliga kemikalier.</p> <p>TÅ: </p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd, kultur och fritidsnämnd, byggnads/ teknisk nämnd. Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>OM: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>ÄON: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>SN: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>KFN: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>TN/SBN: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>UN: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p>	

Åtgärd		Ansvar	Referensmål	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar miljö-strateg
4.2.2	Kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ska fhasas ut.	ALLA	4.1	<p>MN: Ej relevant i nämndens verksamhet under 2019.</p> <p>TB/TH: Antal utfasade produkter under 2019: 3 stycken. Totalt antal produkter (Inom enheter måleri, reparation, hantverk, fastighetskötsel och hubben): 99. Kvarvarande produkter; Med både riskminskningsämnen och utfasningsämnen: 15. Med bara riskminskningsämnen: 35.</p> <p>Fortsatt uppdatering/inventering av kemikalielistor under 2020. Detta kommer lägga grund för ytterligare utfasning. Även dialog med leverantör kommer att inledas (av måleri) efter att inventering är färdigställd så att kontinuerlig utfasning av produkter med negativ miljö- och arbetsmiljöpåverkan kan fortsätta. Gul bedömning eftersom kemikalieinventeringen ska färdigställas under 2020, arbete med utfasning fortlöper.</p> <p>SH: Ingår som en del i nyttjandet av kemikaliehanterings-systemet Ecoonline.</p> <p>TF: Inom projekt och förvaltning använder vi Telges miljökrav där kravställning finns på att endast A- och B -bedömda produkter ska användas i beståndet och att lägre bedömda produkter endast får användas om det inte finns ett bättre alternativ och efter att avvikelshantering utförts. A- och B-produkter innehåller inte några PRIO-ämnen. Inom lokalvården hanteras kemiska produkter, inga hälso eller miljöfarliga produkter får användas.</p> <p>Tnät/TÅ: För att identifiera och minska användningen av skadliga kemikalier har Telge Nät köpt in ett digitalt kemikaliehanteringssystem som markerar kemikalier som finns på utfasningslistan och PRIO-listan, samt underlättar identifieringen av vilka kemikalier som kan ersättas av mindre skadliga kemikalier. Risk-bedömningar av nya kemikalier kan också utföras i systemet.</p> <p>TE: Har miljökrav i våra upphandlingar</p> <p>TI: N/A, TI hanterar inga kemikalier</p> <p>TTE: Se kemikalieförteckning</p> <p>TTX: Vi har inga ytterligare att byta ut</p> <p>Telge AB: Har ännu inte överblick om kemikalierna innehåller utfasningsämnen/prioriterade riskminskningskemikalier.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd, kultur och fritidsnämnd, byggnads/ teknisk nämnd. Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>OM: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>ÄON: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>SN: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>KFN: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>TN/SBN: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>UN: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p>	

Åtgärd		Ansvar	Referensmål	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar miljöstrateg
4.2.3	Kemiska bekämpningsmedel ska användas restriktivt och kommunen ska fasa ut kemiska bekämpningsmedel i behörighetsklasser 1-2.	TN, KDN, SH, TTX, TF, TB, TH	4.1	<p>SH: Används i begränsad omfattning. Kommer ingå som en del i utnyttjandet av systemet Ecoonline.</p> <p>TB/TH: Inga bekämpningsmedel används.</p> <p>TF: Inga bekämpningsmedel används.</p> <p>Tnät: För att identifiera och minska användningen av skadliga kemikalier har Telge Nät köpt in ett digitalt kemikalie-hanteringssystem som markerar kemikalier som finns på utfasningslistan och PRIO-listan, samt underlättar identifieringen av vilka kemikalier som kan ersättas av mindre skadliga kemikalier. Riskbedömningar av nya kemikalier kan också utföras i systemet.</p> <p>TTX: N/A</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd, kultur och fritidsnämnd, byggnads/ teknisk nämnd. Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>TN: Se svar i mål 4.1 i miljö- och klimatprogrammet.</p>	

Åtgärdsområde: Upphandling och inköp

Åtgärd		Ansvar Deltagande	Referensmål	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar miljöstrateg
4.3.1	Vid all upphandling av varor ska information om innehåll av ämnen över 0,1 % på EUs kandidatlista begäras in.	Upphandlande enhet: TI	4.1, 4.3	<p>MN: Ej relevant i nämndens verksamhet under 2019.</p> <p>SH: Inte applicerbar i hamnens normala verksamhet</p> <p>TB/TH: Vi har krav på registrering av produkter i materialdatabasen SundaHus vid upphandling, där vi endast (om möjligt) godkänner produkter som inte innehåller ämnen som är med på kandidatlistan.</p> <p>TF: I samtliga upphandlingar som utförts under 2019 utav Telge fastigheter AB har Telges miljökrav erlagts. Vi har krav på registrering av produkter i materialdatabasen SundaHus vid upphandling, där vi endast (om möjligt) godkänner produkter som inte innehåller ämnen som är med på kandidatlistan.</p> <p>Tnät/TÅ: </p> <p>TE: Har miljökrav i våra upphandlingar.</p> <p>TTE: Görs med stöd av TI.</p> <p>TTX: N/A</p> <p>Telge AB: Uppföljning är inte genomfört 2019 men är påbörjad och ska genomföras 2020.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd, kultur och fritidsnämnd, byggnads/ teknisk nämnd. Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>OM: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>ÄON: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>SN: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>KFN: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>TN/SBN: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>UN: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p>	

Åtgärd		Ansvar Deltagande	Referensmål	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar miljöstrateg
4.3.2	Checklistan ska användas vid relevanta upphandlingar enligt ovan, för att säkerställa ett kemikalieperspektiv i upphandlingen.	Upphandlande enhet: TI	4.1, 4.3	<p>MN: Ej relevant i nämndens verksamhet under 2019.</p> <p>SH: Hamnen kikar på planen i upphandlingar där det är relevant.</p> <p>TB/TH: Vi har inte använt oss av checklistan i upphandlingar, däremot har vi krav på materialregistrering i materialdatabasen SundaHus, där materialen bedöms enligt samma innehåll som i checklistan.</p> <p>TF: Vi har inte använt oss av checklistan i upphandlingar, däremot har vi krav på materialregistrering i materialdatabasen SundaHus, där materialen bedöms enligt samma innehåll som i checklistan.</p> <p>Tnät/TÅ: </p> <p>TE: Följer Telge Inköps miljökrav.</p> <p>TTX: N/A</p> <p>Telge AB: Arbetet ej påbörjat.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd, kultur och fritidsnämnd, byggnads/ teknisk nämnd. Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>OM: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>ÄON: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>SN: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>KFN: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>TN/SBN: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>UN: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p>	

Åtgärd	Ansvar Deltagande	Referensmål	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar miljöstrateg
4.3.3	Upphandlare, kravställare och annan berörd personal i kommunkoncernens verksamheter ska erbjudas kompetensutveckling inom kemikalieområdet för att välja rätt vid inköp inom ram.	KS TELGE AB	<p>4.1, 4.3</p> <p>Telge AB: Under 2019 har medarbetare från Telge AB Kvalitet- och miljöstaben haft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utbildning för nyckelpersoner inom Telgekoncernen avseende kemikalieplan och uppdaterad kemikaliehanteringsrutin i tillsammans med Södertälje kommuns projektledare för kemikalieplanen (deltagare från T, TB/TH, TF, TI, TN, TTE,TTX och SH). Antal deltagare: 20. • utbildning/presentation av kemikalieplan för enhetschefer TB/TH i maj 2019. Antal deltagare: 9. • internrevision avseende kemikalier och substitutionsprincipen. Internrevision kan jämföras med utbildning. Bolag som berördes: T Redovisning/IS, TB Fastigheter/Kund, TF Städ, TN/TÅ Verkstad, TTE Verkstad, SH Miljö/Produktion. Antal deltagare: 16. 2019 utbildades 45 medarbetare i kemikalieområdet. • deltagit i arbetet med implementering av Ecoonline på SH. • deltagit i framtdrift av TB/TH-s arbete med kemikaliehantering • flera grundläggande miljöutbildningar för nyanställda medarbetare och där görs information om kemikalieplanen. • deltagande i arbetet med att ta fram handlingsplan och genomföra hållbarhetsutbildning-miljö för AOBo förvaltnings- och projektenheter. <p>KS: Utredaren som ansvarade för framtagandet av kemikalieplanen deltog vid utbildningstillfälle med Telge miljö- och kvalitetstab.</p> <p>SH: 2 st utbildade i kemikaliehanteringssystemet Ecoonline.</p> <p>TB/TH: 2 enheter (som bland annat genomför inköp inom ram) har genomgått en intern miljöutbildning där bland annat kemikalieområdet berördes. Arbete pågår för vidare kompetensutveckling. Vår miljötrainee stöttar och arbetar med dessa utbildningar.</p> <p>TF: Utbildning i SundaHus miljödata har erbjudits hela bolaget den 4 december 2019. Genomgång av Telges miljökrav som innehåller kravställningar på material och produkter har gått igenom.</p> <p>Tnät/TÅ: Utbildning har hållits i det nya kemikaliesystemet</p> <p>TTE: Görs vid behov</p> <p>TTX: </p>	<p> Uppfyllt för året men viktigt att kompetensutvecklingen fortsätter löpande.</p>

Åtgärdsområde: Bygg och anläggningsmaterial

Åtgärd		Ansvar	Referensmål	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar miljöstrateg
4.4.1	Bra material och varor ska användas i kommunkoncernens planerade underhållsplan och nybyggnadsprojekt (såväl som i ombyggnads och renoveringsprojekt), väljs ut genom produktvalssystem.	TF, TB	4.1, 3.1	<p>TB/TH: Statistik från SundaHus miljödatabas för 2019: Andel A&B produkter av totalt inrapporterade produkter inom projekt: 79% (av 1077 antal produkter) 2019. 77% (av 250 antal produkter) 2018. Andel A&B produkter av totalt inrapporterade produkter inom ramavtal (gemensamma siffor TB/TH och TF): 94% (av 1152 antal produkter) 2019.</p> <p>TF: Statistik från SundaHus miljödatabas för 2019 (låsta kollektioner): Andel A&B produkter av totalt inrapporterade produkter inom projekt: 83 % (av 957 antal produkter) 2019. 86 % (av 2349 antal produkter) 2018. Andel A&B produkter av totalt inrapporterade produkter inom ramavtal (gemensamma siffor TB/TH och TF): 94% (av 1152 antal produkter) 2019.</p>	
4.4.2	Produktvalssystemet ska användas vid kravställning i upphandling av byggvaror, projektörer och entreprenörer.	TF, TB, TH	4.1, 3.1	<p>TB/TH: Krav på registrering i produktvalssystemet finns med i alla upphandlingar.</p> <p>TF: Krav på registrering i produktvalssystemet finns med i alla upphandlingar för byggprojekt.</p>	
4.4.3	Stickprovrevisioner av pågående bygg- och anläggningsprojekt ska genomföras.	TF, TB, TH	4.1, 3.1	<p>TB/TH: Stickprovkontroller har genomförts på de stora ny- och ombyggnadsprojekten (3 st). Arbete med att ta fram ytterligare rutiner gällande genomförande av stickprovrevisioner pågår.</p> <p>TF: Miljöronder inklusive material och produktkontroller i form av stickprovskontroller på bygg-arbetsplatsen har genomförts inom 3 stycken byggprojekt under 2019, både mål & budgetprojekt och förvaltningsprojekt.</p>	
4.4.4	Förekomsten av PVC-golv ska inventeras i lokaler som hyrs ut till verksamheter för barn.	TF, TB, TH	4.1, 3.1	<p>TB/TH: Inventering av PVC-golv har inte genomförts under 2019. Inventering genomförs under planperioden.</p> <p>TF: Inventering av PVC-golv i de lokaler som hyrs ut till verksamheter för barn har inte genomförts i tillräcklig omfattning. Projektgrupp är sammansatt och detta uppdrag kommer utföras under 2020, inventering inklusive underlag för underlag till förvaltningen för åtgärder ska framarbetas.</p>	
4.4.5	Södertälje kommun ska följa Naturvårdsverkets vägledning och beslut KS 17/239 gällande ytor belagda med konstgräs, både gällande nyproduktion och befintliga.	TF, TH, TB, KDN, KFN	4.1, 4.3	<p>TB/TH: Telge Bostäder installerade under 2019 fallskyddsgummi på Aktivitetsparken i Hovsjö (efter dialog om alternativa lösningar), ingen plan gjord.</p> <p>TF: En konstgräsplan, Södertälje fotbollsarena, har renoverats med nytt konstgräs med granulatfyll under 2019. För övriga objekt har beslut KS 17/239 samt Telges miljökrav (krav nr: U5) efterlevts.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd, kultur och fritidsnämnd, byggnads/ teknisk nämnd. Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>KFN: Se svar i mål 4.1 och 4.3 i miljö- och klimatprogrammet.</p>	

Åtgärdsområde: Tillsyn och egenkontroll

Åtgärd		Ansvar	Referensmål	Status och kommentar	Sammanvägande målstatus och ev kommentar miljöstrateg
4.5.1	Miljönämnden ska arbeta med kemikalier enligt sin tillsynsplan. Särskilt fokus på barns vardagsmiljö, där det är möjligt.	MN	4.1	MN: Miljönämnden bevakar kemikaliehanteringen hos företag samt i offentliga verksamheter som till exempel i skolor och förskolor. Under 2019 har tillsyn gjorts i grundskolor med fokus på bland annat kemikaliehantering och städning.	
4.5.2	Plan ska upprättas för respektive konstgräsplan, enligt Naturvårdsverkets vägledning ⁶	KDN, KFN, TF, TH, TB	4.1, 4.11	<p>TB/TH: Telge Bostäder har 1 konstgräsplan, inventering ej gjord 2019.</p> <p>TF: Telge fastigheter innehar tre stycken konstgräsplaner med granulatfyll i, två är belägna på skolgård eller i direkt anslutning till skolgård (Lina grundskola) avsedd för spontanidrott och en anläggning är Södertälje fotbollsarena. Fotbollsarenan inklusive planen vid Lina grundskola sköts av kultur- och fritidskontoret, Södertälje kommun. Egenkontroll för vinter respektive sommarskötsel finns och efterlevs vilka inkluderar att se till att granulaten hålls på planerna samt vid behov återföring av granulat till planerna. För den mindre planen som är lokaliserad på Stålhamraskolan finns ingen egenkontroll för skötsel, därmed markeras denna indikator som delvis uppnådd 2019. Samtliga tre planer har inventerats under 2019 av Telge fastigheters miljöansvarig tillsammans med respektive ansvarig förvaltare. Detta är ett första steg för att säkerställa att miljöbalkens krav på egenkontroll för konstgräsplaner efterlevs.</p> <p>KDN: Nämnden har ansvar för målet i egenskap av utbildningsnämnd, kultur och fritidsnämnd, byggnads/ teknisk nämnd. Se svar i mål 4.1 och 4.11 i miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>KFN: Se svar i mål 4.1 och 4.11 i miljö- och klimatprogrammet.</p>	

Bilaga 2:

Uppföljning av Odlingsstrategin Södertälje kommun 2018–2030

Den önskade utvecklingen om att jordbruksmarken ska värnas visas genom att redovisa arealer av åker, betesmark och slätterängar som det har sökts arealstöd för. Åkerarealen har inte förändrats nämnvärt under perioden men har ökat något från 9275 ha år 2019 från år 2017 då arealstöd hade sökts för 9238 ha. Betesmarken har också ökat något under perioden, från 1026 ha till 1053 ha. Målet om att ingen åkermark ska ligga i träda går åt rätt håll eftersom trädan har minskat från 1209 ha till 927 ha. Från 2018 har 1 ha slätterängar redovisats likaså för 2019. Användningen och innehavet av den kommunala jordbruksmarken är oförändrat. Målet om att skogsbetet ska öka uppfylls eftersom det har ökat med 2 ha från 2017 till 2019.

Statistik för ekologiskt¹⁷ odlad jordbruksmark redovisas senare under 2020 och inga siffror finns ännu tillgängliga för 2019. Från 2016 har andelen ekologiskt odlad jordbruksmark ökat från 14,7 % 2016 till 22,3 % 2018 och är nu 7,7 % ifrån det nationella målet som ligger på 30 % och som även är en önskad utveckling i odlingsstrategin.

Att arealen som används för odling av trädgårdsväxter i kommunen ska öka går inte i rätt riktning, utan arealen har istället minskat från 13 ha till 12 ha under perioden. Likaså gäller det antal sysselsatta personer inom jordbruk och trädgårdsodling av totalt antal förvärvsarbete. Detta redovisas dock vartannat år och ingen statistik finns ännu för 2019. Från 2015 till 2017 har antalet sysselsatta inom jordbruket minskat från 155 stycken till 119 och inom trädgårdsodlingen från 63 stycken till 45, vilket gör att önskad utveckling om att antalet sysselsatta inom denna del av den gröna näringen ska öka inte uppfylls.

När det gäller önskad utveckling att idisslande betesdjur ska öka för att hålla naturbetesmarker öppna och öka tillgången på gödsel så har antalet idisslande betesdjur minskat under perioden, med knappt hundra djur till 3525 stycken.

Att fler våtmarker och dammar ska tillskapas i odlingslandskapet har inte infriats under perioden. Inga medel har sökts/beviljats stöd för våtmarker och dammar i odlingslandskapet utifrån syftet i odlingsstrategin.

Indikatorn till målet om att fler medborgare ska ha möjlighet att odla ska ses över. Antalet kvadratmeter odlingsyta per person har minskat under perioden eftersom inga nya odlingsytor har tillkommit och befolkningen har ökat.

En ny indikator har tillkommit ”Antal verksamheter inom komplementodling som har fått odlingsrådgivning och odlingsbidrag”. Under 2019 fick 30 stycken kommunala verksamheter odlingsrådgivning och 27 stycken av dessa har därefter sökt och fått odlingsbidrag.

¹⁷ Statistiken omfattar arealer jordbruksmark som brukas med ekologiska produktionsmetoder och som uppfyller kraven enligt Rådets förordning (EG) nr 834/2007 av den 28 juni 2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter.

Nr.	Önskad utveckling	Indikatorer	Utgångsläge	Uppföljning år 2018	Uppföljning år 2019
1	Jordbruksmarken värnas	Hektar jordbruksmark i Södertälje kommun	<ul style="list-style-type: none"> • 9238 ha åkermark • 1026 ha betesmark (Jordbruksverket 2016) 	<ul style="list-style-type: none"> • 9286 ha åkermark • 1043 ha betesmark (varav 1 ha slätteräng) (Jordbruksverket 2017) 	<ul style="list-style-type: none"> • 9275 ha åkermark • 1053 ha betesmark (varav 1 ha slätteräng) (Jordbruksverket 2018)
		Hektar jordbruksmark i kommunal ägo	<ul style="list-style-type: none"> • 885 ha åkermark • 115 ha betesmark 	<ul style="list-style-type: none"> • 885 ha åkermark • 115 ha betesmark 	<ul style="list-style-type: none"> • 885 ha åkermark • 115 ha betesmark
2	Arealen som används för odling av trädgårdsväxter i kommunen ska öka	Hektar som används för odling av trädgårdsväxter	13 ha	12 ha	12 ha
3	Antal sysselsatta inom de gröna näringarna ska öka	Antal sysselsatta personer inom jordbruk och trädgårdsodling av totalt antal förvävsarbetande	<ul style="list-style-type: none"> • Jordbruk 155 st • Trädgårdsodling 63 st (LRF:s kommunstatistik, SCB 2015 Nacka kommun ingick) 	<ul style="list-style-type: none"> • Jordbruk 119 st • Trädgårdsodling 45 st (LRF:s kommunstatistik, SCB 2017) 	Ingen ny statistik finns, kommer 2020
4	Andelen certifierad ¹⁸ ekologisk jordbruksmark i kommunen ska uppgå till minst 30 % år 2030	Hektar och andel jordbruksmark som brukas ekologiskt	<ul style="list-style-type: none"> • 354 ha åkermark • 178 ha betesmark = 14,7 % (Jordbruksverket 2016) 	<ul style="list-style-type: none"> • 1627 ha åkermark • 328 ha betesmark = 18,9 % (Jordbruksverket 2017) 	<ul style="list-style-type: none"> • 1943 ha åkermark • 363 ha betesmark = 22,3 % (Jordbruksverket 2018)
		Hektar och andel kommunal jordbruksmark som brukas ekologiskt	<ul style="list-style-type: none"> • 88 ha jordbruksmark = 8,8 % 	<ul style="list-style-type: none"> • 88 ha jordbruksmark = 8,8 % 	<ul style="list-style-type: none"> • 88 ha jordbruksmark = 8,8 %
5	Ingen åkermark ska ligga i träda ¹⁹	Hektar mark i träda	• Åkermark i träda 1209 ha	• Åkermark i träda 1286 ha	• Åkermark i träda 927 ha
6	Skogsbetet ska öka	Hektar mark skogsbete	17 ha	20 ha	19 ha
7	Idisslande betesdjur ska öka för att hålla naturbetesmarker öppna och öka tillgången på gödsel	Antal idisslande djur	Antal idisslande djur 3 613 stycken <ul style="list-style-type: none"> • Kor för mjölkproduktion 442 • Kor för uppfödning av kalvar 301 • KviGOR, tjurar och stutar 408 • Kalvar, under 1 år 473 • Baggar och tackor 961 • Lamm 1 028 (Jordbruksverket 2016) 	Antal idisslande djur Ingen ny statistik, se året innan.	Antal idisslande djur 3525 stycken <ul style="list-style-type: none"> • Kor för mjölkproduktion 457 • Kor för uppfödning av kalvar 279 • KviGOR, tjurar och stutar 432 • Kalvar, under 1 år 472 • Får 1785 (LRF:s kommunstatistik)
8	Fler våtmarker och dammar ska tillskapas i odlingslandskapet	Antal våtmarker och dammar i odlingslandskapet som har anlagts under föregående år	0 stycken (Länsstyrelsen 2017)	0 stycken (LONA-registret och SMHI:s våtmarksdatabas)	0 stycken (LONA-registret och SMHI:s våtmarksdatabas)
9	Fler medborgare ska ha möjlighet att odla	<ul style="list-style-type: none"> • Antal fritidsodlingsområden tillgängliga för alla medborgare i kommunen • Antal kvadratmeter odlingslotter och gemensamhetsodlingar per boende i kommunen, och per boende i Södertälje tätort 	Fyra områden <ul style="list-style-type: none"> • 0,6 m²/person i kommunen • 0,8 m²/person i tätorten 	Fyra områden Hur denna indikator ska beräknas ska ses över	Fyra områden Hur denna indikator ska beräknas ska ses över
10		Antal verksamheter inom komplementodling som har fått odlingsrådgivning och odlingsbidrag	30 stycken kommunala verksamheter har fått odlingsrådgivning 27 stycken av dessa har därefter sökt och fått odlingsbidrag.		

¹⁸ Med ekologiskt menas här arealer jordbruksmark som brukas med ekologiska produktionsmetoder och som uppfyller kraven enligt Rådets förordning (EG) nr 834/2007 av den 28 juni 2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter. Detta då den nationella statistiken utgår från denna märkning.

¹⁹ Gäller inte mark som ligger i ettårig träda som en del i växtföljden.

Christine Strandberg

E-post: christine.strandberg@sodertalje.se

Ebba Jordelius

E-post: ebba.jordelius@sodertalje.se

Kommunstyrelsens kontor, Södertälje kommun

Besök: Stadshuset, Nyköpingsvägen 26, Södertälje

Tel: 08-523 010 00 (kontaktcenter)

www.sodertalje.se